

Helsinki

Koululaisten iltapäivätoiminta ja Harrastamisen Suomen malli

Tarkastusviraston arviointimuistio 2025

Koululaisten iltapäivätoiminta ja Harrastamisen Suomen malli

Julkaisija

Helsingin kaupunki / Tarkastusvirasto

Tekijät

Elina Vismanen ja Timo Valtaluoto

Julkaisuvuosi

2026

Sisällys

1	Arviointikysymykset ja johtopäätökset.....	4
1.1	Arvioinnin tavoite ja laajuus.....	4
1.2	Arviointikysymykset ja kriteerit	4
1.3	Arviointiaineisto ja menetelmät.....	5
1.4	Johtopäätökset.....	5
2	Tausta.....	10
2.1	Lainsäädäntö, linjaukset ja kaupunkistrategia	10
2.2	Koululaisten iltapäivätoiminta ja Harrastamisen Suomen malli Helsingissä	12
2.2.1	Koululaisten iltapäivätoiminta	12
2.2.2	Harrastamisen Suomen malli	14
3	Havainnot.....	17
3.1	Iltapäivätoiminnan osallistumisen edellytyksiä on edistetty	17
3.1.1	Iltapäivätoimintaan osallistuu lähes 90 prosenttia 1.-luokkalaisista ja 75 prosenttia 2.-luokkalaisista	17
3.1.2	Viestintää ja palveluohjausta on kehitetty huoltajien tietoisuuden lisäämiseksi.....	24
3.1.3	Koulutilojen järjestäminen ja toiminnan ennakoimattomuus iltapäivätoiminnan haasteina.....	28
3.2	Harrastamisen Suomen mallin osallistumisen edellytyksiä on edistetty	30
3.2.1	Alakoululaisten käyntikerrat ovat kasvaneet merkittävästi	30
3.2.2	Harrastuksiin ilmoittautumista ja viestintää on yhtenäistetty	32
3.2.3	Tilojen sujuvampaa harrastuskäyttöön saamista ratkottu yhteistyössä	34
3.3	Lasten ja nuorten hyvinvointia on vahvistettu vapaa-ajan toiminnalla	38
3.3.1	Harrastuksia kohdennetaan tarveperusteisesti	38
3.3.2	Lasten ja nuorten harrastaminen eriytyy	45
3.3.3	Iltapäivätoiminnan laatua ja asiakastyytyväisyyttä seurataan	49
3.3.4	Laatu on keskeinen tavoite Harrastamisen Suomen mallin toiminnassa	53
	Lähteet.....	61

1 Arviointikysymykset ja johtopäätökset

1.1 Arvioinnin tavoite ja laajuus

Arviointi kohdistui Helsingin kaupungin perusopetuksen iltapäivätoimintaan ja Harrastamisen Suomen malliin. Arvioinnissa tarkasteltiin, onko osallistumisen edellytyksiä iltapäivätoimintaan ja Harrastamisen Suomen malliin edistetty kaupungin tavoitteiden mukaisesti sekä onko lasten ja nuorten hyvinvointia vahvistettu vapaa-ajan toiminnalla. Arviointi keskittyi kaupungin toimintaan. Iltapäivä- ja harrastustoimintaa toteuttavat palveluntuottajat rajattiin arvioinnista pois.

1.2 Arviointikysymykset ja kriteerit

Tässä osiossa esitetään arviointikysymykset ja -kriteerit, sekä lyhyet vastaukset arviointikysymyksiin. Tarkemmat vastaukset perusteluineen esitetään johtopäätösluvussa 1.4.

Pääkysymys

Onko lasten ja nuorten harrastus- ja vapaa-ajan toimintaa edistetty kaupungin tavoitteiden mukaisesti? **Kyllä**

Osakysymykset

1. Onko iltapäivätoiminnan osallistumisen edellytyksiä edistetty? **Kyllä**
2. Onko Harrastamisen Suomen mallin osallistumisen edellytyksiä edistetty? **Kyllä**
3. Onko lasten ja nuorten hyvinvointia vahvistettu vapaa-ajan toiminnalla? **Kyllä**

Arviointikriteerit

Ensimmäisen osakysymyksen kriteerinä oli, että iltapäivätoimintaan osallistuminen on kehittynyt positiiviseen suuntaan 2021–2025. Osallistumista tarkastellaan kaupunkitasoisesti ja alueellisesti sekä mahdollisuuksien mukaan eri väestöryhmien näkökulmasta. Lisäksi kriteerinä oli, että palveluohjausta, tiedotusta ja viestintää iltapäivätoimintaan hakeutumisesta ja toiminnasta eri käyttäjäryhmille on kehitetty riittävästi.

Toisen osakysymyksen kriteerinä oli, että osallistuminen Harrastamisen Suomen malliin on kehittynyt positiiviseen suuntaan. Osallistumista ja harrastustarjontaa tarkastellaan kaupunkitasoisesti sekä mahdollisuuksien mukaan alueellisesti ja eri väestöryhmien näkökulmista. Lisäksi kriteerinä oli, että palveluohjausta, tiedotusta ja viestintää

harrastustoimintaan hakeutumisesta ja toiminnasta eri käyttäjäryhmille on kehitetty riittävästi.

Kolmannen osakysymyksen kriteerinä oli, että Harrastamisen Suomen mallilla on edistetty riittävästi harrastusten kohdentumista kouluille, joissa oppilaiden harrastaminen on vähäisempää ja hyvinvointi matalampaa. Lisäksi kriteerinä on, että iltapäivätoiminnan ja Harrastamisen Suomen mallin asiakaspalautteissa on havaittavissa positiivista kehitystä.

Osakysymysten 1–3 riittävyttä mittaavia kriteereitä arvioitiin saadun aineiston pohjalta.

1.3 Arviointiaineisto ja menetelmät

Arviointiaineistona hyödynnettiin haastatteluita ja tiedusteluita kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan asiantuntijoille. Lisäksi aineistona käytettiin perusopetuksen iltapäivätoiminnan asiakasmäärätietoja, Harrastamisen Suomen mallin käyntikertatietoja, asiakas- ja palveluntuottajapalautteita sekä Kouluterveyskyselyn tuloksia. Arvioinnissa hyödynnettiin myös muun muassa perusopetuksen iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmaa sekä Helsingin tilinpäätös- ja talousarviotietoja. Lisäksi arviointiaineistoa saatiin tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynnillä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle. Keskeisin arviointiaineisto koottiin syksyn 2025 aikana.

1.4 Johtopäätökset

Arviointihavaintojen mukaan lasten ja nuorten harrastus- ja vapaa-ajan toimintaa on edistetty kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Koululaisten iltapäivätoiminnan ja Harrastamisen Suomen mallin osallistumisen edellytyksiä on edistetty. Lasten ja nuorten hyvinvointia on vahvistettu vapaa-ajan toiminnalla. Kaikkia perheitä ei toiminnoilla kuitenkaan tavoiteta, ja harrastamisessa on eroja ikäryhmien, väestöryhmien ja asuinalueiden välillä.

Koululaisten iltapäivätoiminta on koulupäivän jälkeen järjestettävää valvottua ja ohjattua lasten vapaa-ajan toimintaa 1.–2.-luokkalaisille ja 3.–9.-luokkalaisille oppilaille, joilla on oppimisen tukea koskeva hallintopäätös. Harrastamisen Suomen malli on valtakunnallinen toimintamalli, jolla tarjotaan maksuttomia harrastuksia koulupäivän yhteydessä. Helsingissä toimintaa järjestetään 3.–9.-luokkalaisille kaikissa peruskouluissa.

Osallistuminen iltapäivätoimintaan on kehittynyt myönteisesti

Arviointihavaintojen mukaan perusopetuksen iltapäivätoiminnan asiakasmäärä on kasvanut ja kehityssuunta on ollut positiivinen ajanjaksolla 2021–2025. Kun vuonna 2021 yhteensä 8 483 1.–2.-luokkalaista ja 3.–9.-luokkalaista erityisen tuen oppilasta osallistui perusopetuksen iltapäivätoimintaan, oli osallistujamäärä noussut 10 706 oppilaaseen vuonna 2025. Vuonna 2025 iltapäivätoimintaan osallistui lähes 90 prosenttia 1.-luokkalaisista ja 75 prosenttia 2.-luokkalaisista.

Arvioinnissa tehdyn päätelmän mukaan osallistujamäärien kasvu vuosien 2021 ja 2023 välillä selittyy pääosin leikkipuistojen vaihteellisella siirtymisellä järjestämään toimintaansa kokonaan perusopetuksen mukaisena iltapäivätoimintana vuodesta 2023 lähtien. Tarkasteltaessa perusopetuksen iltapäivätoiminnan vuosittaista asiakasmäärää ilman leikkipuistotoimintaa, ovat osallistujamäärät pysyneet lähes samalla tasolla vuosina 2021–2025. Maltillista positiivista kasvua on havaittavissa verratessa vuosien 2023 ja 2025 osallistumisasteita: 1.-luokkalaisilla kolme prosenttiyksikköä ja 2.-luokkalaisilla noin seitsemän prosenttiyksikköä.

Osallistumisasteissa on eroja ikäryhmien ja alueiden välillä. Ensimmäisen luokan oppilaita osallistuu iltapäivätoimintaan enemmän kuin toisen vuosiluokan oppilaita kaikissa suurpiireissä. Ensimmäisen luokan oppilaiden osallistumisprosentti on ollut vuosittain yli 80 prosenttia eteläisen ja pohjoisen alueilla ja ruotsinkielisissä kouluissa yli 97 prosenttia. Koillisella ja itäisellä alueilla osallistumisasteet ovat molempien luokka-asteiden oppilailla matalammat kuin kaupungissa keskimäärin. Alueiden väliset erot osallistumisasteissa myös voimistuvat siirtyessä 2. luokalle. Esimerkiksi vuonna 2025 itäisen alueen osallistumisprosentti eroaa ruotsinkielisestä alueesta 1.-luokkalaisilla 21 prosenttiyksikköä ja 2.-luokkalaisilla 34 prosenttiyksikköä.

Iltapäivätoimintaan hakemista, viestintää ja palveluohjausta on kehitetty

Arviointihavaintojen perusteella kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on kehittänyt iltapäivätoimintaan hakeutumista, viestintää ja palveluohjausta. Vuodesta 2024 alkaen hakulomakkeen on voinut täyttää myös Wilma-järjestelmässä paperisen ja sähköisen lomakkeen ohella. Toimiala on luonut internetsivuston, jossa ohjeistetaan kuudella eri kielellä ja kuvilla Wilma-järjestelmän tunnusten tekemisessä. Lisäksi toimialalla selvitetään iltapäivätoiminnan hakuprosessin ja laskutuksen automatisointia.

Huoltajien tiedotuksen monikielisyyttä ja -kanavaisuutta on lisätty. Koulut, esiopetus ja leikkipuistot tiedottavat huoltajia toiminnasta. Lisäksi mediatiedotteessa, ensimmäisen luokan aloittavien oppaassa ja koulujen tilaisuuksissa kerrotaan toiminnasta. Palveluohjausta on vahvistettu iltapäivätoiminnan yhteistyökumppanien ja sidosryhmien alueellisella yhteistyöllä sekä lisäämällä yhteistyötahojen tietämystä iltapäivätoiminnasta.

Kaikkia perheitä ei tavoiteta monipuolisesta viestinnästä huolimatta

Arvioinnissa nousi esiin, että monipuolisesta viestinnästä huolimatta kaikkia huoltajia ei tavoiteta. Lapsen osallistumiseen on havaittu vaikuttavan negatiivisesti, jos vanhemmat eivät ole työelämässä. Myös puutteet huoltajan kielitaidossa saattavat vaikuttaa osallistumiseen. Lisäksi tieto asiakasmaksuun saatavilla olevasta maksuhuojennuksesta ei tavoita kaikkia, mikä saattaa vaikuttaa osallistumiseen. Lukuvuoden käynnistyttyä iltapäivätoimintaan tulee enemmän hakemuksia koulujen ja leikkipuistojen tekemän palveluohjauksen kautta. Lisäksi muun muassa palveluntuottajat, koulujen hallintoassistentit ja monikieliset ohjaajat auttavat huoltajia iltapäivätoiminta- ja maksuhuojennushakemusten täyttämässä.

Hakuajan ulkopuolella tulevien iltapäivätoiminnan hakemusten määrä on vuosien saatossa kasvanut, ja tämä on lisännyt ennakoimattomuutta toiminnan järjestämiseen. Riittävien ohjaajaresurssien ja sopivien tilojen lisäksi osalla lapsista on erilaisia tuen tarpeita, mitkä on huomioitava toimintaa suunnitellessa ja lisäpaikkoja järjestäessä.

Harrastamisen Suomen mallin harrastuskerrat lähes kaksinkertaistuneet

Arviointihavaintojen mukaan Harrastamisen Suomen mallin harrastuksien käyntikerrat Helsingissä ovat lähes kaksinkertaistuneet vuosien 2021 ja 2025 välillä. Harrastuskerrat ovat vuosittain kasvaneet ja vuonna 2025 käyntejä kertyi lähes 100 000. Harrastuskertojen merkittävä kasvu selittyy pitkälti alakoululaisten käyntikertojen lisääntymisellä.

Yläkoululaisten käyntikerrat ovat pysyneet lähes samalla tasolla ajanjaksolla 2021–2025. Vuonna 2025 Helsingissä kokoontui viikoittain noin 400 harrastusryhmää ja toiminnalla tavoitetaan arviolta kolmasosa 3.–9.luokkaisista.

Harrastustoimintaan hakeutumista on sujuvoitettu ja viestintää kehitetty

Arvioinnissa tehtyjen havaintojen perusteella palvelusta vastaavat toimialat, eli kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, ovat kehittäneet harrastustoimintaan hakeutumista sujuvammaksi ja saavutettavaksi. Myös viestintää on kehitetty. Kouluille on laadittu yhteinen Wilma-viestipohja perheiden tiedottamiseksi. Tiedotteita ja viestipohjia on saatavilla kuudella eri kielellä. Harrastuksia markkinoidaan myös muun muassa koulujen omilla internetsivuilla, julisteilla kouluissa ja tapahtumissa. Syksystä 2024 lähtien käytössä on ollut neuvontapuhelin huoltajien yhteydenottoihin, ja harrastusilmoittautuminen on käynnistynyt samanaikaisesti koko kaupungissa. Sähköisen ilmoittautumisen lisäksi käytössä on paperinen lomake, mikä on tarpeellinen huoltajille, jotka eivät kykene tekemään sähköistä ilmoittautumista. Toimialoilla on myös kehitetty tapoja harrastuksiin löytämiseksi ja osallistumiskynnyksen madaltamiseksi, kuten yhteistyötä maahanmuuttajajärjestöjen kanssa on kehitetty. Harrastuksiin voi myös tulla tutustumaan ilman ennakoilmoittautumista ja ryhmiä voidaan lisätä kesken kauden.

Harrastuksia on tarjolla kaikille, mutta niitä kohdennetaan tarveperusteisesti

Arviointihavaintojen perusteella Harrastamisen Suomen mallin harrastuksia tarjotaan lähtökohtaisesti kaikille oppilaille, mutta tarveperusteisesti kohdentuen. Harrastuksia on tarjolla enemmän kouluissa, joiden oppilaiden harrastaminen on vähäisempää ja yksinäisyys suurempaa. Lisäksi tarveperustaiseen kohdentamiseen vaikuttaa muunkielisten oppilaiden määrä sekä erityisen tuen tarpeen oppilaiden osuus. Kaupungin omarahoituksesta yli 70 prosenttia kohdentui syksyllä 2025 tarveperustaisiksi määritellyille alueille. Helsingissä ei ole rajattu harrastuksiin osallistumista esimerkiksi perheen tulotason mukaan.

Arvioinnissa tehdyn päätelmän mukaan sekä Harrastamisen Suomen mallin universaaliutta että tarveperusteisuutta koskevat tavoitteet näyttäisivät toteutuvan melko hyvin, sillä toiminnalla tavoitetaan niin vähän harrastavia kuin aktiiviharrastajiakin. Harrastamisen Suomen mallin osallistujille suunnattuun kyselyyn vuonna 2025 vastanneista oppilaista 14 prosentilla ei ollut muita harrastuksia ja joka kolmannella (32 %) vastanneista oppilaista 14 prosentilla ei ollut muita harrastuksia ja joka kolmannella (32 %)

se oli yksi harrastus Harrastamisen Suomen mallin lisäksi. Joka neljännellä (26 %) oli vähintään kolme harrastusta Harrastamisen Suomen mallin ohella.

Arviointihavaintojen mukaan myös yhdenvertaisuus toteutuu toiminnassa pääosin. Toiminta on maksutonta ja monikielistä, ja harrastustarjonta monipuolista. Lisäksi erityiskoulujen ja yksittäisten osallistujien erityistarpeet tarpeet on huomioitu, esimerkiksi kaikille erityiskouluille on tarjolla harrastuksia, joita toteuttaa erityisryhmien ohjaamiseen erikoistuneet toimijat. Kehittämistarpeeksi on tunnistettu, että monilla kouluilla on tarjolla vain yleisiä harrastusryhmiä, eikä erityisoppilaille ole omia ryhmiä.

Palveluohjausta ja eri toimijoiden yhteistyötä on kehitetty, mutta harrastamisessa on eroja eri väestöryhmien välillä

Kaupungin toimenpiteistä huolimatta kaikkia väestöryhmiä ei tavoiteta ohjatulla harrastustoiminnalla yhtä kattavasti. Yksi tällainen ryhmä on maahanmuuttajataustaiset tytöt. Tarkkaa tietoa Harrastamisen Suomen mallin harrastusten kohdentumisesta eri väestöryhmille ei ole saatavilla, sillä kaupunki ei kerää osallistujien taustatietoja. Harrastukset hankitaan julkisena hankintana ja ilmoittautumistiedot ovat harrastusten tuottajilla. Toimialojen arvion mukaan harrastusten tarveperusteinen kohdentuminen toteutuu, mikäli harrastusryhmät ovat täynnä kouluissa, jotka sijaitsevat tarveperusteiseksi määritellyillä alueilla.

Arviointihavaintojen perusteella toimialat ovat kehittäneet Harrastamisen Suomen mallin toimintaa monin tavoin, mutta väestöryhmien välisiä eroja harrastamisessa ei voida tasata yksinomaan tällä toiminnalla. Arvioinnissa nousi esiin, että tarveperusteisilla alueilla huoltajat eivät ilmoita lapsia yhtä aktiivisesti ryhmiin, ja lasten sitoutuminen harrastuksiin on heikompaa. Kaikissa perheissä ei ole osaamista tai ajallisia ja taloudellisia resursseja tukea harrastamisessa. Osa lapsista tarvitsee vahvaa tukea, esimerkiksi saattamista, harrastamiseen. Näihin tarpeisiin tarvitaan lasten ja nuorten arjen toimijoiden, kuten oppilashuollon ja koulun henkilöstön, tekemää palveluohjausta sekä etsivää ja jalkautuvaa työtä. Arvioinnissa tehdyn päätelmän mukaan kaupungin eri toimijoiden yhteistyön voidaan odottaa tiivistyvän ja harrastuksiin ohjaamisen vahvistuvan, mitä vakiintuneemmaksi osaksi kaupungin toimintaa Harrastamisen Suomen malli muodostuu ja mitä paremmin toiminta tunnetaan eri palveluissa.

Tilojen saatavuudessa ja käytössä on yhä haasteita

Arviointihavaintojen mukaan harrastustilojen saatavuuteen ja käyttöön liittyy haasteita erityisesti liikunta-, keittiö- ja taideharrastuksissa. Harrastuksiin käytetään pääasiassa koulujen tiloja, mutta käytettävissä olevista tiloista saadaan varmistus kouluilta usein vasta elokuussa lukuvuoden jo käynnistyttyä. Harrastusryhmät muodostetaan kuitenkin jo aiemmin, sillä toiminta käynnistyy syyskuun alussa. Sopivien tilojen puute rajaa myös harrastusmäärän kasvattamista nykyisestä. Lisäksi käytännön järjestelyissä ja varaamisessa on esiintynyt haasteita, esimerkiksi koulun avaimia ei luovuteta ohjaajalle tai harrastusryhmillä ei ole säilytystiloja käytettävissä. Kesästä 2026 lähtien koulujen

lukujärjestykset tulevat valmistumaan juhannukseen mennessä, minkä odotetaan sujuvoittavan tilojen osoittamista harrastusryhmille.

Asiakastyytyväisyys iltapäivätoimintaan ja Harrastamisen Suomen malliin on pysynyt hyvällä tasolla

Arviointihavaintojen perusteella asiakastyytyväisyys sekä iltapäivätoimintaan että Harrastamisen Suomen malliin on säilynyt hyvänä. Huoltajien antama kouluarvosana iltapäivätoiminnan laadulle ja tyytyväisyydelle oli 8,5 koko kaupungin tasolla sekä vuonna 2022 että vuonna 2024. Harrastamisen Suomen mallin oppilaskyselyyn vuonna 2025 vastanneiden harrastukselle antama kouluarvosana oli 9 ja 73 prosenttia osallistuisi uudelleen harrastukseen. Myös vuonna 2022 annettu kouluarvosana oli 9 ja 68 prosenttia olisi osallistunut uudelleen.

2 Tausta

2.1 Lainsäädäntö, linjaukset ja kaupunkistrategia

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta on perusopetuslain mukaista toimintaa. Kunta vastaa aamu- ja iltapäivätoiminnan kokonaisuudesta järjestämällä palvelun itse, yhdessä muiden kuntien kanssa tai hankkimalla palveluja muulta palvelun tuottajalta. Kunta voi myös hankkia palvelut antamalla avustusta palvelujen tuottajalle. Toiminnan järjestäminen ei ole velvoittavaa kunnille.¹ Perusopetuslain mukaan aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kasvatustyötä, lapsen tunne-elämän kehitystä sekä eettistä kasvua. Lisäksi toiminnan tulee edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta.²

Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteissa³ toiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä. Helsingin kaupungin iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmassa ohjeistetaan paikallisen tason periaatteista ja linjauksista.⁴ Perusopetuksen yleisiä linjauksia hyödynnetään, jos asiasta ei ole erillistä iltapäivätoimintaa koskevaa ohjeistusta Helsingissä.⁵ Toimintapaikat laativat vuosittain toimintasuunnitelman valtakunnallisten ja kaupungin linjausten pohjalta.⁶ Lisäksi kaupunki on laatinut iltapäivätoiminnan palveluntuottajakriteerit ja avustuksen myöntämisen kriteerit, joissa on kuvattu palveluntuottajan vastuut ja mihin kaupungin myöntämää avustusta voi käyttää.⁷ Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma päivitettiin 1.8.2025.⁸

Harrastamisen Suomen malli on valtakunnallinen toimintamalli, jonka tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän

¹ Perusopetuslaki (19.12.2003/1136), § 8 a.

² Perusopetuslaki (19.12.2003/1136), § 48 a.

³ Opetushallitus on 13.2.2025 päättänyt muutoksista aamu- ja iltapäivätoiminnan opetussuunnitelman perusteisiin 2011 ja ne tulee ottaa huomioon paikallisessa toimintasuunnitelmassa sekä toiminnan järjestämisessä 1.8.2025 alkaen. Lähde:

<https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/M%C3%A4%C3%A4r%C3%A4ys%20OPH-532-2025.pdf>
Luettu 9.4.2025.

⁴ Perusopetuksen iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma 1.8.2013 alkaen. Helsingin kaupungin opetusvirasto.

⁵ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan alkuhaastattelu 14.5.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

⁶ Perusopetuksen iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma 1.8.2013 alkaen. Helsingin kaupungin opetusvirasto.

⁷ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan alkuhaastattelu 14.5.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

⁸ Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma 1.8.2025. Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

yhteydessä.⁹ Harrastamisen Suomen mallin mukainen nuorten harrastustoiminta ja siihen myönnettävä valtionavustus kirjattiin nuorisolakiin vuonna 2023.¹⁰ Nuorisolain mukaan harrastustoimintaa järjestävien kuntien tulee kuulla nuorten harrastustoiveita, yhteensovittaa olemassa olevia harrastamisen hyviä toimintatapoja sekä edistää koulun ja harrastuksen järjestäjien yhteistyötä.¹¹

Kaupunkistrategia

Kaupunkistrategiassa 2021–2025 todetaan Helsingin harjoittavan myönteistä erityiskohtelua ja torjuvan eriytymistä muun muassa vapaa-ajan toiminnalla. Strategian mukaan Helsinki jatkaa maksuttoman harrastustoiminnan järjestämistä kaikissa peruskouluissa, jotta jokaisella lapsella olisi mahdollisuus harrastukseen. Koronapandemian jälkeen panostetaan siihen, että nuoret saadaan takaisin harrastusten pariin ja myös kansainvälisten perheiden tarpeet huomioidaan harrastustoiminnassa.¹² Talousarvion mukaan kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toteuttaa segregaaation vähentämiseen tähtääviä toimia nostamalla iltapäivätoiminnan osallistumisastetta.¹³ Eriarvoisuuden voimistuminen ja lasten ja nuorten hyvinvoinnin heikkeneminen on tunnistettu strategisiksi riskeiksi kasvatukselle ja opetukselle.¹⁴ Myös kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla segregaaation voimistuminen nähdään strategisena riskinä.¹⁵

Kaupunkistrategiassa 2025–2029 todetaan, että lasten ja nuorten harrastusmahdollisuudet takaavat osaltaan turvallisten yhteisöjen olemassaolon, ja on erityisen tärkeää, että kaupunki löytää ne lapset ja nuoret, jotka muutoin jäävät harrastamisen ulkopuolelle. Strategian mukaan erityistä huomiota vaativat ne nuoret, jotka ovat tai joilla on riski päätyä työn tai koulutuksen ulkopuolelle. Kaupunki toimii läpileikkaavasti nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi kohdentamalla laaja-alaisesti ennaltaehkäiseviä palveluita. Harrastamisen Suomen mallin käyttöä Helsingissä jatketaan. Kaupunki kohdentaa strategiakauden kestoisen määrärahoituksen niiden lasten ja nuorten harrastamiseen, jotka muutoin jäisivät harrastamisen ulkopuolelle.¹⁶ Lisäksi strategiaan on kirjattu, että lasten ja nuorten harrastamisen turvallisuudesta huolehditaan ja että kaupungin avustuksia saavat toimijat noudattavat tätä koskevia eettisiä periaatteita.¹⁷

⁹ <https://okm.fi/suomen-malli>. Luettu 9.4.2025

¹⁰ <https://okm.fi/suomen-malli>. Luettu 9.4.2025.

¹¹ Nuorisolaki 2022/955, § 12 a.

¹² Helsingin kaupunkistrategia 2021–2025, 8–9; 12–13.

¹³ Helsingin kaupungin talousarvio 2025, 122.

¹⁴ Helsingin kaupungin talousarvio 2025, 136.

¹⁵ Helsingin kaupungin talousarvio 2025, 181.

¹⁶ Helsingin kaupunkistrategia 2025–2029, 13–14.

¹⁷ Helsingin kaupunkistrategia 2025–2029, 37–38.

Segregaation ehkäisyn ohjelmaryhmä toimi strategiakaudella 2021–2025

Helsingin kaupunginhallitus käynnisti 4.4.2022 poikkihallinnollisen segregaation ehkäisyn ohjelmaryhmän osana kaupunkistrategiaa 2021–2025. Ohjelman tarkoituksena oli eriarvoisuuden vähentäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Lisäksi pyrkimyksenä oli tukea yhdenvertaisuutta ja eri väestöryhmien välisiä suhteita ja osallisuutta.¹⁸

Ohjelmaryhmässä käsiteltiin myös Harrastamisen Suomen malliin liittyviä toimenpiteitä, kuten tarveperusteisten ja kaupunkiuudistusalueiden harrastamisen vahvistamista kaupungin omarahoituksen turvin. Lisäksi harrastamattomien maahanmuuttajatyttöjen saaminen mukaan harrastuksiin ja harrastamisen lisääminen yhteistyössä alueen monikulttuuristen toimijoiden kanssa oli esillä ohjelmaryhmässä.¹⁹ Kulttuurin- ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalveluiden aluepäällikön mukaan ohjelmaryhmältä saatiin ohjausta Harrastamisen Suomen malliin.²⁰

2.2 Koululaisten iltapäivätoiminta ja Harrastamisen Suomen malli Helsingissä

Helsingissä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetuksen vapaa-ajan palvelut vastaa suomen- ja ruotsinkielisille koululaisille järjestettävästä aamu- ja iltapäivätoiminnasta, kerhoista ja Harrastamisen Suomen mallin mukaisesta harrastustoiminnasta.²¹ Harrastamisen Suomen malli on Helsingissä kulttuurin- ja vapaa-ajan toimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteinen toimintamalli.²²

2.2.1 Koululaisten iltapäivätoiminta

Koululaisten iltapäivätoiminta on koulupäivän jälkeen järjestettävää valvottua ja ohjattua lasten vapaa-ajan toimintaa 1.–2.-luokkalaisille ja ylempien luokka-asteiden ylempien luokka-asteiden oppilaille, joilla on oppimisen tukea koskeva hallintopäätös. Toiminta sisältää esimerkiksi leikkimistä, yhdessäoloa, ulkoilua, liikkumista ja retkeilyä lähiympäristössä. Helsingissä tavoitteena on tarjota mielekästä, virkistävää ja laadukasta vapaa-ajan toimintaa sekä tukea lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia, kasvua ja

¹⁸ Kaupunginhallitus 4.4.2022 § 245.

¹⁹ Segregaation ehkäisyn ohjelmaryhmän kokousmuistio 19.3.2024. Saatu kaupungin kanslian asiantuntijalta 16.5.2025.

²⁰ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²¹ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulosbudjetti 2025, 14.

²² Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulosbudjetti 2025, 14.

kehitystä.²³ Lisäksi pyritään edistämään lasten kaverisuhteita, kouluviihtyvyyttä ja osallisuutta sekä tukemaan lapsen kokonaista koulupäivää.²⁴

Perusopetuksen iltapäivätoimintaa järjestetään Helsingissä yhteensä noin 245 toimintapaikassa.²⁵ Kaupunki järjestää koululaisten iltapäivätoimintaa omana toimintana kouluissa ja leikkipuistoissa sekä myöntämällä avustusta noin 40 palveluntuottajalle, joita ovat eri järjestöt, yksityiset yritykset, yhdistykset ja seurakunnat. Palveluntuottajat ovat sopimussuhteessa Helsingin kaupunkiin, ja palveluntuottajat vastaavat toiminnastaan omilla työntekijöillään. Palveluntuottajat sitoutuvat noudattamaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialan iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmaa ja palveluntuottajakriteereitä, perusopetuslakia ja muuta toimintaa koskevaa lainsäädäntöä, opetushallituksen linjauksia sekä muita toimintaa ohjaavia asiakirjoja.²⁶ Lisäksi kaupungin ja palveluntuottajan välisissä sopimuksissa määritellään iltapäivätoiminnan vastuut ja velvollisuudet.²⁷

Leikkipuistoissa järjestettävässä koululaisten iltapäivätoiminnassa siirryttiin Helsingissä vaihteittain vuodesta 2022 lähtien toteuttamaan iltapäivätoimintaa perusopetuksen mukaisena.²⁸ Osassa leikkipuistoissa iltapäivätoiminta jatkui vielä lukuvuonna 2022–2023 varhaiskasvatuslain mukaisena toimintana.²⁹ Lukuvuodesta 2023–2024 eteenpäin kaikki leikkipuistot ovat siirtyneet tarjoamaan perusopetuslain mukaista iltapäivätoimintaa.³⁰ Muutoksen tavoitteena oli varmistaa iltapäivätoiminnan riittävyys koko kaupungissa myös tulevaisuudessa sekä yhdenmukaistaa iltapäivätoiminnan käytännöt. Perusopetuslain mukaisissa iltapäivätoiminnan ryhmissä on lakisääteinen henkilöstömitoitus.³¹

Iltapäivätoiminta on perheille maksullista ja toimintaan sisältyy välipala ja vakuutus. Hakuaika toimintaan on keväisin. Kello 16 päättyvän toiminnan maksu on 100 euroa/kuukausi ja kello 17 päättyvän 120 euroa/kuukausi. Iltapäivätoimintaan voi hakea tulojen perusteella maksun alentamista tai perimättä jättämistä.³² Asiakas hakee

²³ Perusopetuksen iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma 1.8.2013 alkaen. Helsingin kaupungin opetusvirasto.; Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan kommentti muistioluonnokseen 28.1.2026.

²⁴ <https://www.hel.fi/fi/uutiset/perusopetuslain-mukainen-iltapaivatoiminta-laajenee-ja-yhdenmukaistuu-helsingissa-vuosina-2022-2024>. Luettu 8.4.2025.

²⁵ Helsingin kaupungin talousarvio 2026.

²⁶ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

²⁷ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

²⁸ <https://www.hel.fi/fi/uutiset/perusopetuslain-mukainen-iltapaivatoiminta-laajenee-ja-yhdenmukaistuu-helsingissa-vuosina-2022-2024>. Luettu 11.12.2025

²⁹ <https://www.hel.fi/fi/uutiset/perusopetuslain-mukainen-iltapaivatoiminta-laajenee-ja-yhdenmukaistuu-helsingissa-vuosina-2022-2024>. Luettu 16.12.2025

³⁰ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

³¹ <https://www.hel.fi/fi/uutiset/perusopetuslain-mukainen-iltapaivatoiminta-laajenee-ja-yhdenmukaistuu-helsingissa-vuosina-2022-2024>. Luettu 8.4.2025.

³² <https://www.hel.fi/fi/kasvatus-ja-koulutus/perusopetus/aamu-ja-iltapaivatoiminta-kerhot-ja-harrastukset/iltapaivatoiminta>, luettu 13.11.2025.

maksuhuojennukset kaupungilta ja kaupunki hyvittää maksuhuojennukset palvelutuottajille, jotka laskuttavat asiakkaita.³³

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetuksen vapaa-ajan palvelut vastaa kaksikielisen iltapäivätoiminnan järjestämisestä. Toimintaa johtaa vapaa-ajan palveluiden päällikkö. Kaupungin iltapäivätoiminnan aluekoordinaattorit vastaavat iltapäivätoiminnan hakemusten käsittelystä sekä iltapäivätoimintapaikkojen järjestämistä lapsille. Lisäksi aluekoordinaattorit tekevät tiivistä yhteistyötä koulujen, leikkipuistotoimijoiden ja eri palvelutuottajien kanssa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan työtehtäviin kuuluu iltapäivätoiminnan suunnittelu- ja kehittämistyö esimerkiksi palveluverkkosuunnittelun sekä haku- ja päätösprosessin osalta. Erityissuunnittelija johtaa palvelutuottajien ja muiden sidosryhmien kanssa tehtävää yhteistyötä, ja päättää lapset iltapäivätoimintaan mukaan. Iltapäivätoiminnan olennaisimpia yhteistyökumppaneita ovat koulujen rehtorit ja apulaisrehtorit. Lisäksi yhteistyötä toteutetaan palvelutuottajien esihenkilöihin sekä leikkipuistojen osalta johtaviin leikkipuisto-ohjaajiin. Lisäksi järjestetään säännöllisiä kokoontumisia monien eri tahojen, kuten esimerkiksi sosiaalipalveluiden kanssa. Vuoropuhelua käydään myös eri toimijoiden kanssa turvallisten tilojen ja toiminnan järjestämisestä.³⁴

2.2.2 Harrastamisen Suomen malli

Helsingissä Harrastamisen Suomen malli on kulttuurin- ja vapaa-ajan toimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteinen toimintamalli. Toiminta käynnistyi tammikuussa 2021.³⁵ Helsingin tavoitteena on lisätä harrastustoiminnalla lasten ja nuorten hyvinvointia ja osallisuutta.³⁶ Lisäksi segregaaation ehkäisy, yhdenvertaisuus ja saavutettavuus ovat keskeisiä ohjaavia periaatteita toiminnan järjestämisessä.³⁷

Harrastamisen Suomen mallin kohderyhmä Helsingissä on 3.–9.-luokkalaiset, sillä pienemmille koululaisille järjestetään perusopetuksen iltapäivätoimintaa.³⁸ Toimintaa järjestetään kaikissa peruskouluissa ja erityiskouluissa Helsingissä.³⁹ Harrastuksia

³³ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

³⁴ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.; Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön kommentti muistiolounnokseen 25.1.2026.

³⁵ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, ja perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, alkuhaastattelu 16.5.2025.

³⁶ <https://www.hel.fi/fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/harrastamisen-suomen-malli-helsingissa>. Luettu 9.4.2025.

³⁷ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, ja perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, alkuhaastattelu 16.5.2025.

³⁸ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, ja perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, alkuhaastattelu 16.5.2025.

³⁹ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

tarjotaan koulupäivän jälkeen koulujen tiloissa tai lähiympäristössä. Helsingissä tarjolla on yli 30 erilaista harrastusta.⁴⁰

Harrastamisen Suomen mallin rahoitus muodostuu Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksesta ja kunnan omarahoitusosuudesta. Valtionavustusta anotaan vuosittain ja se kattaa enintään 70 prosenttia kokonaiskustannuksista.⁴¹ Ministeriö asettaa tavoitteita ja reunaehdoja toiminnan järjestämiselle osana myönnettävää valtionavustusta. Toiminnan on esimerkiksi tapahduttava koulupäivän jälkeen ja koskettava koko lukuvuotta. Harrastuksien on myös perustuttava lasten ja nuorten toiveisiin.⁴² Helsingin omarahoituksesta päätetään vuosittain osana talousarviota ja rahoitus osoitetaan kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan budjetista.⁴³

Lukuvuonna 2024–2025 valtion myöntämä rahoitus oli noin 900 000 euroa ja kaupungin osuus noin 730 000 euroa.⁴⁴ Lukuvuodelle 2025–2026 myönnetty valtionavustus oli 920 000 euroa ja Helsingin oma rahoitus 730 000 euroa. Valtion myöntämä avustus oli vähemmän kuin Helsingin anoma summa 1,4 miljoonaa euroa. Kaupungin omarahoitusosuus on vastannut 44–45 prosenttia kokonaiskustannuksista ja on siten yli valtionavustukseen vaaditun omarahoitusosuuden.⁴⁵

⁴⁰ <https://www.hel.fi/fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/harrastamisen-suomen-malli-helsingissa>. Luettu 9.4.2025.

⁴¹ <http://okm.fi/-/hankeavustus-kunnille-harrastamisen-suomen-mallin-toteuttamiseen>. Luettu 9.1.2026.

⁴² Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

⁴³ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön kommentti muistioloituksen 27.1.2026.

⁴⁴ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

⁴⁵ Helsingin kaupungin valtionavustushakemus Aluehallintovirastolle 26.2.2025. Erityisavustus kunnille harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen. Saatu Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä 19.5.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön ja koordinaattorin kommentti muistioloituksen 27.1.2026.

Kulttuurin- ja vapaa-ajan toimiala vastaa Harrastamisen Suomen mallin johtamisesta, raportoinnista ja rahoitukseen liittyvistä tehtävistä. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tehtävissä painottuu yhteistyö koulujen kanssa ja toimintamallin rakentaminen.⁴⁶

Tavoitteena on sujuva tiedonvälitys ja yhteistyö toimialojen välillä. Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikkö toimii kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla ja kolme koordinaattoria kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla.⁴⁷ Projektipäällikkö johtaa koordinaattoreiden työtä, lisäksi koordinaattorien hallinnollisena esihenkilönä toimii kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vapaa-ajan palveluiden päällikkö.⁴⁸

Helsingissä Harrastamisen Suomen mallin harrastusten käytännön toteutus hankintaan ostopalveluna harrastustoimijoilta, kuten seuroilta, järjestöiltä ja yrityksiltä.⁴⁹ Palvelukeskus Helsingiltä on hankittu vuodesta 2024 alkaen palvelua harrastusilmoittautumiseen ja asiakaspalveluun, sillä aiempina vuosina ilmoittautuminen on ruuhkautunut.⁵⁰ Osa-aikaisen työntekijän lisäksi Harrastamisen Suomen mallin viestintää toteuttaa koko Helsingin Harrastamisen Suomen mallin tiimi.⁵¹

⁴⁶ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

⁴⁷ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön, kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala, ja perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, alkuhaastattelu 16.5.2025.

⁴⁸ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön, kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala, ja perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, alkuhaastattelu 16.5.2025.

⁴⁹ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, ja perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, alkuhaastattelu 16.5.2025.; Helsingin kaupungin valtionavustushakemus Aluehallintovirastolle 26.2.2025. Erityisavustus kunnille harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen, 9. Saatua Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä 19.5.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

⁵⁰ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

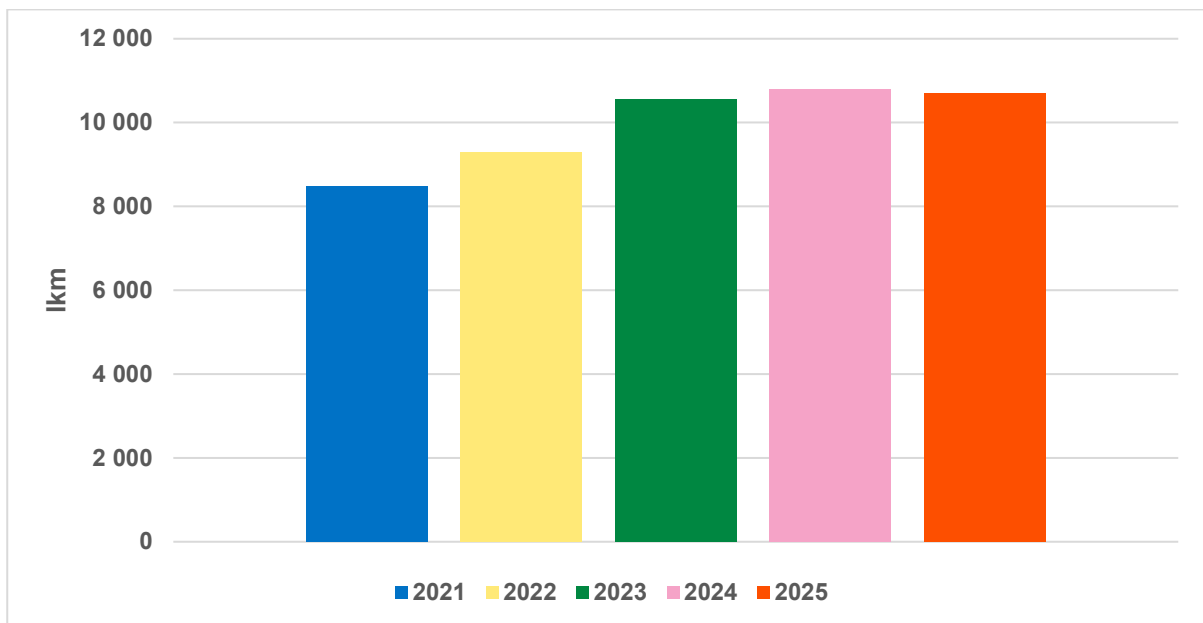
⁵¹ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.; Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorin kommentti muistiolounnoksen 27.1.2026.

3 Havainnot

3.1 Iltapäivätoiminnan osallistumisen edellytyksiä on edistetty

Tämä luku käsittelee iltapäivätoiminnan osallistumisen edellytyksiä. Luvussa 3.1.1 käsitellään iltapäivätoiminnan asiakasmäärä- ja osallistumisastetietoja sekä miten nämä ovat kehittyneet vuosina 2021–2025. Luvussa 3.1.2 kuvataan iltapäivätoiminnan viestintää ja palveluohjausta, ja luvussa 3.1.3 toimintaan liittyviä haasteita. Keskeisimmät hyödynnetyt aineistolähteet ovat kasvatuksen ja koulutuksen toimialan toimittamat tilastotiedot, vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja kahden iltapäivätoiminnan aluekoordinaattorin haastattelu. Erityissuunnittelijaan ja aluekoordinaattoreihin viitataan muistiolla iltapäivätoiminnan asiantuntijoina.

3.1.1 Iltapäivätoimintaan osallistuu lähes 90 prosenttia 1.-luokkalaisista ja 75 prosenttia 2.-luokkalaisista

Kuvio 1. Perusopetuksen iltapäivätoiminnan asiakasmäärä Helsingissä, 2021–2025, lukumäärä.⁵²

Kuvio 1. on esitetty perusopetuksen iltapäivätoiminnan asiakasmäärät vuosilta 2021–2025. Perusopetuksen iltapäivätoiminnan asiakasmäärät sisältävät iltapäivätoimintaan

⁵² Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijalta saatu tilastoaineisto 9.12.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

osallistuneet 1.–2.- luokkalaiset sekä 3.–9. luokkalaiset oppilaat, joilla on oppimisen tukea koskeva hallintopäätös.⁵³ Perusopetuksen iltapäivätoiminnan asiakasmäärien prosentuaalinen kasvu vuodesta 2021 vuoteen 2025 on ollut 26 prosenttia. Kehityssuunta kyseisen viiden vuoden ajanjaksolla voidaan todeta olevan selkeästi positiivinen. Perusopetuksen iltapäivätoimintaan osallistuvien asiakasmäärät ovat olleet kasvusuunnassa, mutta vuodesta 2023 lähtien asiakasmäärät ovat pysyneet vajaan 11 000 osallistujan tasolla. 3.-9-luokkaisten osallistuminen iltapäivätoimintaan on ollut kasvussa. Vuonna 2021 3.-9-luokkaisia osallistui iltapäivätoimintaan 503 ja 676 lasta vuonna 2025.⁵⁴

Kaupungin leikkipuistot siirtyivät vaiheittain järjestämään perusopetuslain mukaista iltapäivätoimintaa. Lukuvuodesta 2023–2024 eteenpäin kaikki leikkipuistot ovat tarjonneet perusopetuslain mukaista iltapäivätoimintaa. Muutoksen tavoitteena oli turvata koululaisten iltapäivätoiminnan riittävyys kaikilla alueilla myös tulevaisuudessa sekä yhdenmukaistaa käytänteitä.⁵⁵ Koululaisten leikkipuistotoimintaan osallistui 2 958 lasta vuonna 2021, jolloin toiminta ei vielä ollut perusopetuslain mukaista toimintaa, eikä siten myöskään sisälly Kuvio 1. lukumääriin.⁵⁶ Kaupungin leikkipuistojen järjestämään perusopetuksen iltapäivätoimintaan osallistui 1 200 oppilasta vuonna 2022⁵⁷ ja vuonna 2023 yhteensä 2 259 oppilasta.⁵⁸ Kaupungin leikkipuistojen järjestämään perusopetuksen iltapäivätoimintaan osallistui vuonna 2024 2 300 oppilasta⁵⁹ ja on vuoden 2025 ennusteen mukaan pysymässä samalla 2 300 oppilaan tasolla vuoden 2026 talousarvion mukaan.⁶⁰

⁵³ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan alkuhaastattelu 14.5.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.; Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan kommentti muistioluonnokseen 28.1.2026.

⁵⁴ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijalta saatu tilastoaineisto 9.12.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

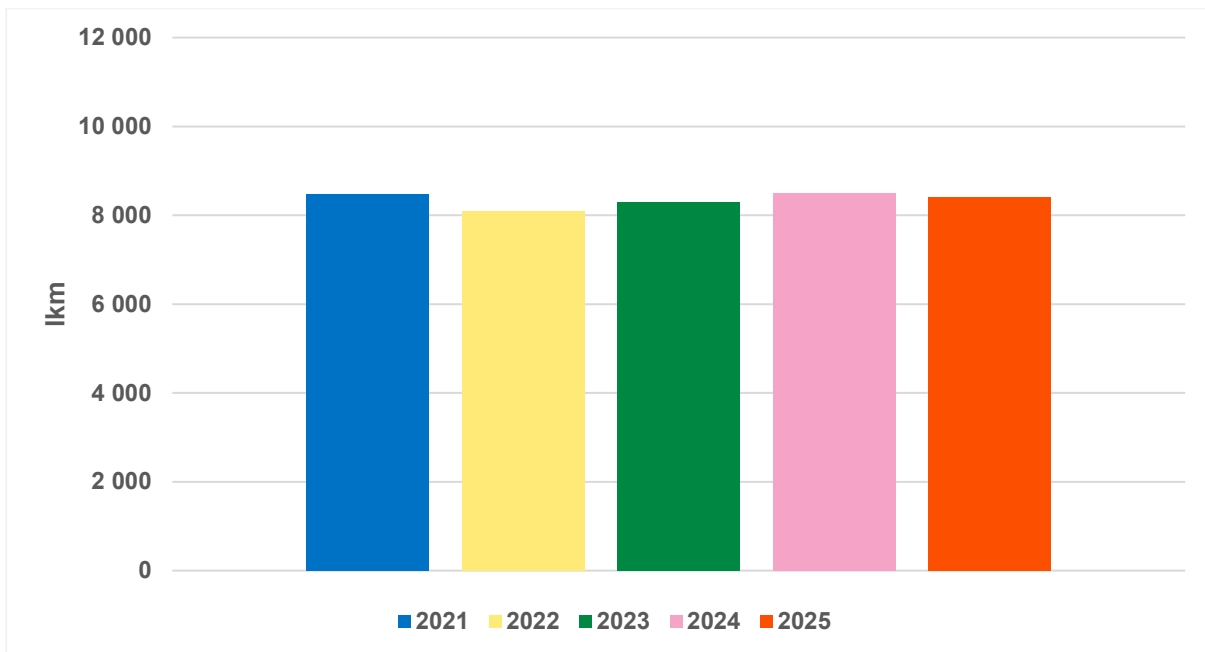
⁵⁵ <https://www.kaskonuutiskirje.fi/etusivu/koululaisten-iltapaivatoiminta-laajenee-ja-yhdenmukaistuu.html?p79=47#:~:text=Helsingiss%C3%A4%20on%2064%20leikkipuistoa%2C%20joista%20kahdeksan%20j%C3%A4rjest%C3%A4%C3%A4,toteuttamaan%20koululaisten%20toimintaa%20perusopetuslain%20mukaisena%20kaikissa%20leikkipuistoissa>. Luettu 26.3.2026.; Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

⁵⁷ Helsingin kaupungin tilinpäätös 2022, s. 84

⁵⁸ Helsingin kaupungin tilinpäätös 2023, s. 178

⁵⁹ Helsingin kaupungin tilinpäätös 2024, s. 186

⁶⁰ Helsingin kaupungin talousarvio 2026, s. 135

Kuvio 2. Perusopetuksen iltapäivätoiminnan asiakasmäärä Helsingissä ilman leikkipuistotoimintaa, 2021–2025, lukumäärä.⁶¹

Kaupungin leikkipuistojen vaiheittainen siirtymä perusopetuksen alaiseen iltapäivätoimintaan on huomioitu Kuvio 2. asiakasmäärissä, joista on vähennetty leikkipuistojen järjestämään perusopetuksen iltapäivätoimintaan vuosina 2021–2025 siirtyneet lapset.⁶² (2021: 0 lasta⁶³, 2022: 1 200 lasta⁶⁴; 2023: 2 259 lasta⁶⁵; 2024: 2 300 lasta⁶⁶; 2025: 2 300 lasta⁶⁷). Kuvio antaa paremman käsityksen iltapäivätoiminnan asiakasmäärien muutoksesta ajanjaksolla 2021–2025. Kuvio 2. voidaan havaita, että iltapäivätoiminnan asiakasmäärät ovat leikkipuistotoiminnan muutos huomioiden pysyneet lähes samalla tasolla vuosien 2021–2025 aikana.

⁶¹ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijalta saatu tilastoaineisto 9.12.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

⁶² Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijalta saatu tilastoaineisto 9.12.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

⁶³ Helsingin kaupungin tilinpäätös 2021, s. 80, Helsingin kaupungin talousarvio 2023, s. 182

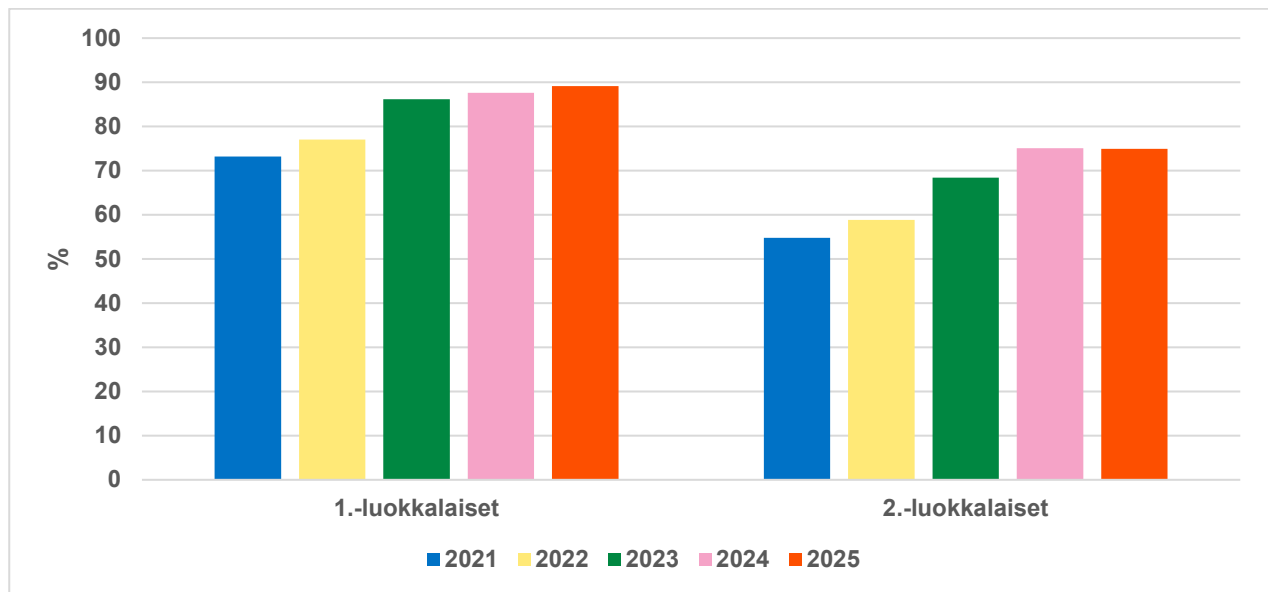
⁶⁴ Helsingin kaupungin tilinpäätös 2022, s. 84

⁶⁵ Helsingin kaupungin tilinpäätös 2023, s. 178

⁶⁶ Helsingin kaupungin tilinpäätös 2024, s. 186

⁶⁷ Helsingin kaupungin talousarvio 2026, s. 135

Valtaosa 1.-luokkalaisista ja 2.-luokkalaisistakin yhä useampi osallistuu iltapäivätoimintaan

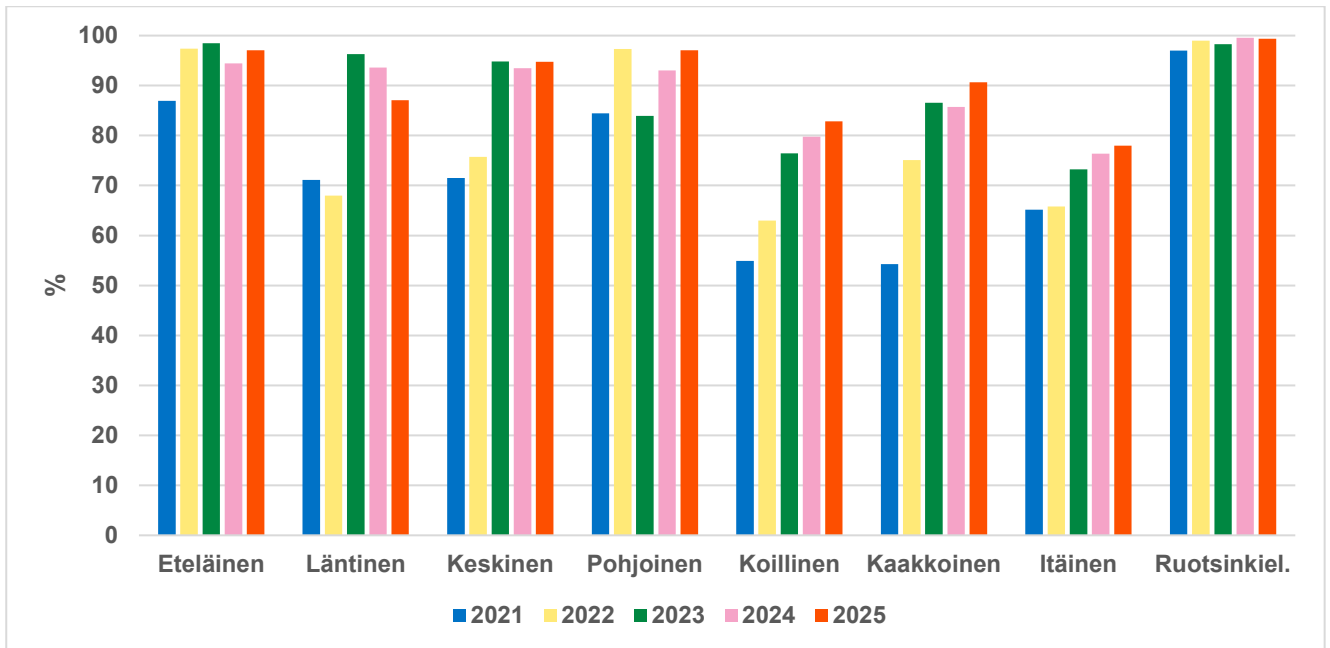

Kuvio 3. Perusopetuksen iltapäivätoiminnan osallistumisaste 1.-ja 2.-luokkalaisilla Helsingissä, 2021–2025, prosenttia.⁶⁸

Kuvio 3. on esitetty 1. -ja 2.-luokkaisten perusopetuksen iltapäivätoiminnan osallistumisprosentit vuosilta 2021–2025. Perusopetuksen iltapäivätoimintaan osallistui vuoden 2025 tilaston perusteella lähes 90 prosenttia 1.-luokkalaisista ja 75 prosenttia 2.-luokkalaisesta. Perusopetuksen iltapäivätoiminnan 1. -ja 2.-luokkaisten osallistumisprosentti on noussut merkittävästi kuvatulla aikavälillä.⁶⁹ Vaiheittainen perusopetuksen mukaiseen iltapäivätoimintaan siirtyminen leikkipuistoissa vuodesta 2022 alkaen sisältyy myös Kuvio 3. osallistumisprosentteihin, eikä siten iltapäivätoimintaan osallistuminen ole ollut merkittävässä kasvussa, kuten Kuvio 3. osoittaa. Kaikkien leikkipuistojen siirtyessä tarjoamaan perusopetuslain mukaista iltapäivätoimintaa vuodesta 2023 alkaen, voidaan vuosien 2023–2025 vertailussa havaita, että 1.-luokkalaisten osallistumisprosentti on ollut kuitenkin maltillisessa kolme prosenttiyksikön kasvussa kahden vuoden aikana. Selkeämpää kasvua voidaan havaita 2.-luokkalaisten osallistumisessa, sillä osallistumisprosentti on kasvanut 7 prosenttiyksikköä vuodesta 2023 vuoteen 2024. 2.-luokkalaisten vuoden 2025 osallistumisprosentin perusteella kasvu on tasoittunut noin 75 prosentin tasolle.

⁶⁸ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijalta saatu tilastoaineisto 9.12.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

⁶⁹ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijalta saatu tilastoaineisto 9.12.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

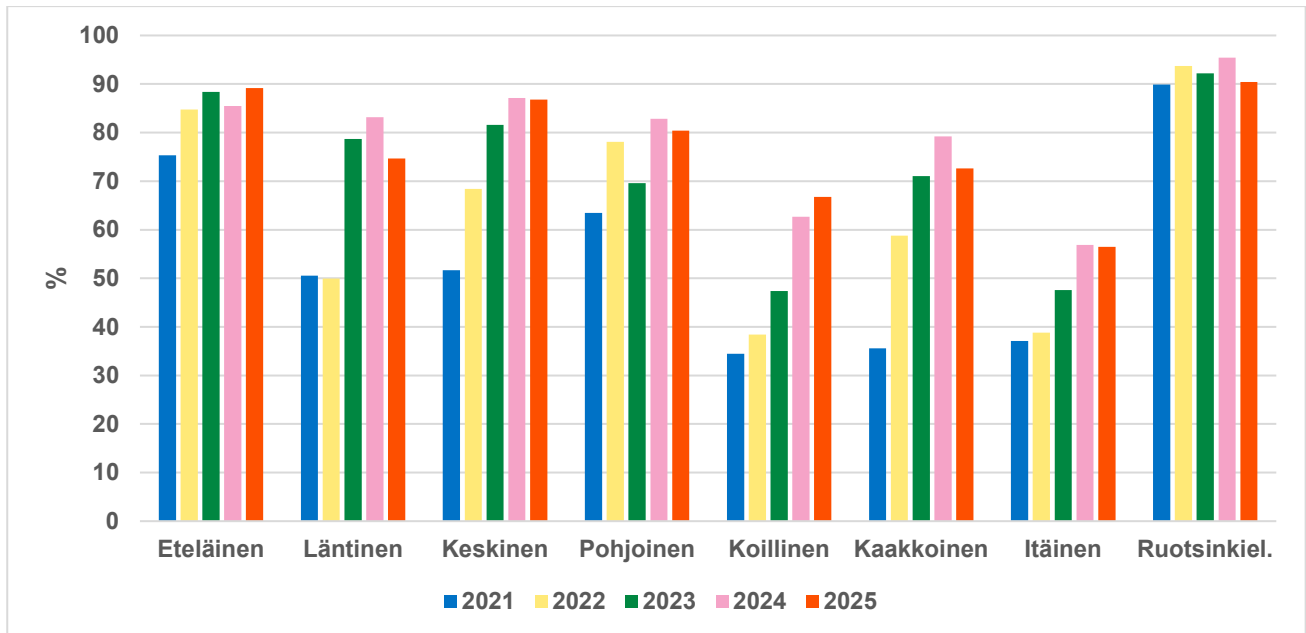
Kuvio 4. Perusopetuksen iltapäivätoiminnan osallistumisaste 1.-luokkaisilla alueittain Helsingissä, 2021–2025, prosenttia.⁷⁰

Kuvio 4 on esitetty perusopetuksen iltapäivätoimintaan osallistuvien 1.-luokkalaisten osallistumisprosentteja alueittain Helsingissä vuosina 2021–2025. Iltapäivätoiminnan osallistumisprosentit ovat selkeässä kasvussa kaikilla alueilla Kuvio 4. perusteella. Kasvua pääosin selittää leikkipuistotoiminnan siirtyminen perusopetuksen mukaiseen iltapäivätoimintaan, kuten edellisissä kuvioissa on tuotu esille. Kuvioista voidaan havaita, että eteläisen, pohjoisen ja ruotsinkielisten koulujen alueilla osallistumisprosentit ovat olleet vuodesta 2021 lähtien yli 80 prosenttia, ja eritoten ruotsinkielisissä kouluissa osallistumisprosentti on ollut koko viiden vuoden tarkasteluajanjaksolla hyvin korkea, vuosittain yli 97 prosenttia. Osallistumisprosentteissa on selkeitä eroja eri alueiden välillä, ja eritoten itäisellä ja koillisella alueilla osallistumisaste on matalampi. Suurinta prosenttiyksiköllistä kasvua 1.-luokkalaisten osallistumisessa vuodesta 2021 vuoteen 2025 on ollut keskisellä (23 %), koillisella (28 %) ja kaakkoisella (36 %) alueilla.⁷¹ Kaikkien leikkipuistojen siirryttyä tarjoamaan perusopetuslain mukaista iltapäivätoimintaa vuodesta 2023 alkaen, voidaan havaita, että eritoten itäisellä (5 %), koillisella (6 %) ja pohjoisella (13 %) alueilla on nähtävissä suurinta prosenttiyksiköllistä kasvua vuosien 2023 ja 2025 välillä. Tosin pohjoisella alueella vuonna 2022 voidaan havaita olleen koko viiden vuoden tarkasteluajanjakson alueen suurin osallistumisprosentti (97 %). Läntisellä alueella taas osallistumisprosentti on laskenut 9 prosenttiyksikköä vuodesta 2023 vuoteen 2025. Kaiken kaikkiaan vuosien 2023 ja 2025 välinen 1.-luokkalaisten

⁷⁰ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijalta saatu tilastoaineisto 9.12.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

⁷¹ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

osallistumisprosenttien muutos eri alueilla voidaan kokonaisuudessaan havaita olevan enemmän nousujohteinen.

Kuvio 5. Perusopetuksen iltapäivätoiminnan osallistumisaste 2.-luokkaisilla alueittain Helsingissä, 2021–2025, prosenttia.⁷²

Kuvio 5. on esitetty perusopetuksen iltapäivätoimintaan osallistuvien 2.-luokkalaisten osallistumisprosentteja alueittain Helsingissä 2021–2025. Ensimmäisen luokan oppilaita osallistuu iltapäivätoimintaan enemmän kuin toisen vuosiluokan oppilaita kaikissa suurpiireissä. Myös 2.-luokkalaisten osalta ruotsinkielisten osallistuminen on ollut koko viiden vuoden tarkastusajanjaksolla korkea. Koillisella ja itäisellä alueilla osallistutaan iltapäivätoimintaan myös 2.-luokkalaisten osalta vähemmän. Kuvio 5. perusteella voidaan myös havaita, että alueiden väliset erot osallistumisessa voimistuvat 1.-luokkalaisiin verrattuna. Esimerkiksi vuoden 2025 osallistumisprosentti itäisellä alueella eroaa ruotsinkielisestä alueesta 1.-luokkalaisten osallistumisprosentti eroaa 34 prosenttiyksikköä ja vastaavasti samojen alueiden 2.-luokkalaisten osallistumisprosentti eroaa 21 prosenttiyksikköä. Kaikilla alueilla on havaittavissa osallistumisprosenttien selkeää kasvua vuodesta 2021 vuoteen 2025. Suurinta prosenttiyksikköistä kasvua 2.-luokkalaisten osallistumisessa vuodesta 2021 vuoteen 2025 on ollut 1.-luokkalaisten tavoin keskisellä (35 %), koillisella (32 %) ja kaakkoisella (37 %) alueilla. Muutosta myös pääosin selittää leikkipuistotoiminnan vaiheittainen siirtyminen perusopetuksen mukaiseen iltapäivätoimintaan.

Kaikkien leikkipuistojen siirtyessä tarjoamaan perusopetuslain mukaista iltapäivätoimintaa vuodesta 2023 alkaen, voidaan havaita, että eritoten keskisellä (5 %), pohjoisella (11 %), koillisella (19 %), ja itäisellä (9 %) alueilla on nähtävissä suurinta prosenttiyksikköistä

⁷² Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijalta saatu tilastoaineisto 9.12.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

kasvua vuosien 2023 ja 2025 välillä. Tosin pohjoisella alueella vuonna 2022 voidaan havaita olleen 8,5 prosenttiyksikköä korkeampi osallistumisaste kuin vuonna 2023. 1.-luokkaisten osallistumisprosenttien tapaan 2.-luokkalaisten osallistumisprosentti läntisellä alueella on laskenut vuodesta 2023 vuoteen 2025 (4 %). Kaiken kaikkiaan vuosien 2023 ja 2025 välinen 2.-luokkalaisten osallistumisprosenttien muutos eri alueilla voidaan kokonaisuudessaan havaita olevan 1.-luokkalaisten tapaan enemmän nousujohteinen.

Taulukko 1. Perusopetuksen iltapäivätoiminnan kokonaiskustannukset ja lapsien lukumäärä Helsingissä, 2023–2026. ⁷³

Avustettava iltapäivätoiminta (palvelutuottajat)	Tilinpäätös 2023	Tilinpäätös 2024	Ennuste 2025	Talousarvio 2026
Lapsien määrä	7 468	7 325	7 740	8 267
Kaupungin leikkipuistojen järjestämässä perusopetuksen iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat				
Lapsien määrä	2 259	2 300	2 300	2 300
Kaupungin järjestämässä kehitysvammaisten lasten iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat				
Lapsien määrä	455	583	650	680
Kaupungin koulujen järjestämässä perusopetuksen iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat				
Lapsien määrä	414	430	300	300
Palveluiden kokonaiskustannus yhteensä (€)	30 495 569 €	30 710 235 €	35 364 866 €	37 750 627 €
Lapsien määrä yhteensä (lkm)	10 596	10 638	10 990	11 547

Taulukossa 1. on esitetty Helsingin kaupungin talousarvion 2026 tietojen mukaiset perusopetuksen iltapäivätoiminnan budjetoidut kokonaiskustannukset sekä osallistuvien lapsien määrät vuosilta 2023–2026. Taulukosta voidaan havaita, että suurin osa lapsista (70–72 %) on mukana palvelutuottajien tuottamassa avustettavassa iltapäivätoiminnassa. Kaupungin leikkipuistojen järjestämässä iltapäivätoiminnassa on viidennes osallistujista (20–22 %). Kaupunki järjestää lisäksi vaativan tuen iltapäivätoiminnan⁷⁴, jossa on mukana

⁷³ Helsingin kaupungin talousarvio 2026.

⁷⁴ Lapset, joilla on päätös opetuksen järjestämisestä vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella. Lähde: <https://www.hel.fi/fi/kasvatus-ja-koulutus/perusopetus/aamu-ja-iltapaivatoiminta-kerhot-ja-harrastukset/iltapaivatoiminta>. Luettu 15.1.2026.

myös kaksi palveluntuottajaa.⁷⁵ Vaativan tuen iltapäivätoimintaan osallistui vuonna 2025 arviolta 650 lasta.⁷⁶ Vähiten osallistujia on koulujen järjestämässä iltapäivätoiminnassa, johon osallistui arviolta noin 300 lasta vuonna 2025. Lisäksi taulukosta 1. ilmenee, että vaativan tuen iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten määrä on vuosittain kasvanut. Kuten iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten määrässä, myös palveluiden kokonaiskustannuksissa on havaittavissa vuosittaista kasvua. Vuoden 2026 talousarvioennusteen mukaan iltapäivätoiminnan kokonaiskustannukset ovat vuonna 2025 arviolta noin 35,4 miljoonaa euroa.⁷⁷ Vuoden 2025 tilastojen perusteella perusopetuksen iltapäivätoimintaan osallistuvien lapsien äidinkieli jakautui seuraavasti: suomi 61,5 prosenttia, ruotsi 7,8 prosenttia, muu kieli 23,3 prosenttia ja ei merkittyä äidinkieltä 7,5 prosenttia.⁷⁸

Taulukko 2. Perusopetuksen iltapäivätoiminnan avustukset Helsingissä, 2023–2026, euroa.⁷⁹

	TA 2023	TA 2024	TA 2025	TA 2026
Iltapäivätoiminnan avustukset	10 071 000 €	10 157 000 €	12 914 000 €	13 261 000 €

Helsinki saa vuosittain valtionavustusta iltapäivätoiminnan järjestämiseen. Avustus kohdistuu palveluntuottajien järjestämään iltapäivätoimintaan.⁸⁰ Taulukossa 2. on esitetty Helsingin talousarvioiden mukaiset iltapäivätoimintaan kohdistuvat valtionavustukset. Taulukosta voidaan havaita, että avustusten määrä on ollut vuosittain kasvava, ja vuonna 2025 valtionavustuksen määrä on arviolta noin 13 miljoonaa euroa.⁸¹

3.1.2 Viestintää ja palveluohjausta on kehitetty huoltajien tietoisuuden lisäämiseksi

Hakuaika koululaisten iltapäivätoiminnan on keväisin.⁸² Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan käynnillä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla saatujen tietojen mukaan kaupungin linjaus on, että iltapäivätoimintaan otetaan kaikki hakuaikana hakeneet

⁷⁵ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

⁷⁶ Helsingin kaupungin talousarvio 2026.

⁷⁷ Helsingin kaupungin talousarvio 2026.

⁷⁸ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle 12.12.2025.

⁷⁹ Helsingin kaupungin talousarviot 2023–2026.

⁸⁰ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan alkuhaastattelu 14.5.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

⁸¹ Helsingin kaupungin talousarviot 2023–2026.

⁸² Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

kohderyhmään kuuluvat lapset ja paikka pyritään järjestämään myös hakuajan ulkopuolella hakeneille.⁸³ Haastateltujen iltapäivätoiminnan asiantuntijoiden mukaan kielteisiä päätöksiä ei ole tehty moneen vuoteen, muutoin kuin kohderyhmän ulkopuolella olevien hakemuksista.⁸⁴

Saapuneiden hakemusten pohjalta määritetään iltapäivätoiminnan ryhmäkoot valtiosuuslaskentapäivään 20.9 mennessä. Toimintaan voidaan ottaa lapsia mukaan myös tämän jälkeen, mikäli alueella on vapaita paikkoja. Hakemuksia tulee runsaasti kevään hakuajan jälkeen ja syksyllä 2025 tehtiin 1 200 päätöstä hakuajan ulkopuolella tulleista hakemuksista. Iltapäivätoiminnan asiantuntijoiden mukaan määrä on noussut vuosien aikana, ja tämä on lisännyt ennakoimattomuutta toiminnan järjestämisessä. Pääsääntöisesti kyse on myöhässä tehdyistä hakemuksista tai huoltajista, jotka eivät osaa hakea iltapäivätoiminnan paikkaa. Lisäksi osa hakuajan ulkopuolella tulleista hakemuksista selittyy perheiden muutolla tai halulla vaihtaa iltapäivätoiminnan paikkaa.⁸⁵ Tarkempaa tietoa siitä, miksi moni perhe hakee hakuajan ulkopuolella iltapäivätoiminnan paikkaa, ei ole.⁸⁶

Tiedotusta ja hakeutumisen saavutettavuutta kehitetty

Toimiala on panostanut hakeutumisesta tiedottamiseen ja viestintään sekä eri toimijoiden alueelliseen yhteistyöhön. Huoltajille on tuotettu monikielistä ja -kanavaista materiaalia.⁸⁷ Iltapäivätoiminnan asiantuntijoiden mukaan päätiedotuskanavana toimii iltapäivätoiminnan internetsivut, joilla on kattavasti tietoa toiminnasta ja hakeutumisesta suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Lisäksi sivuilla on video toiminnasta kuudella eri kielellä tekstitettyinä.⁸⁸

Iltapäivätoiminnan asiantuntijoiden mukaan kaupungilla on päävastuu tiedottamisesta, mutta myös palvelutuottajat viestivät toiminnastaan. Huoltajia tiedotetaan hakuajana kouluissa Wilma-viestillä⁸⁹ ja esiopetuksessa sähköpostilla. Lisäksi laaditaan mediatiedote. Iltapäivätoiminnasta kerrotaan myös toimialan Tervetuloa kouluun -esitteessä, joka postitetaan keväisin kaikille 1.luokan aloittaville. Lisäksi rehtorit järjestävät kouluissa

⁸³ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

⁸⁴ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

⁸⁵ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

⁸⁶ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

⁸⁷ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

⁸⁸ Toimialan viestinnän kieliversiot ovat arabia, somali, venäjä, suomi, englanti ja ruotsi. Lähde: Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

⁸⁹ Wilma on koulujen käyttämä viestintä- ja tietojärjestelmä. Lähde: <https://www.wilma.fi/mika-on-wilma-jarjestelma/>. Luettu 8.12.2025.

koulutulosinfoja, joissa kerrotaan iltapäivätoiminnasta. Hakuaikana järjestetään myös muita tapahtumia ja myös leikkipuistot tiedottavat perheitä.⁹⁰

Hakeutumisen saavutettavuutta on iltapäivätoiminnan asiantuntijoiden mukaan kehitetty. Hakulomakkeen ja hakemisen siirtäminen vuonna 2024 Wilma-järjestelmään on lisännyt saavutettavuutta, sillä suuri osa huoltajista käyttää Wilmaa. Aiemmin käytössä oli paperilomake ja sähköisesti täytettävä hakemus, jossa esiintyi ongelmia. Samassa yhteydessä toimialalla luotiin internetsivusto, jossa kerrotaan Wilmasta sekä ohjeistetaan tunnusten tekemisessä. Sivustolla on myös ohjeet kuudella eri kielellä ja kuvaohjeena iltapäivätoiminnan hakulomakkeen täyttämiseen Wilmassa. Paikkaa voi hakea edelleen myös paperi- ja sähköisesti täytettävällä lomakkeella.⁹¹

Huoltajien tietämys toiminnasta keskeistä

Iltapäivätoiminnan asiantuntijoiden mukaan hakeutumisen ja toiminnan osallistumisasteen nostamisen keskeisenä haasteena on, ettei osaa huoltajista tavoiteta. Vaikeudet voivat liittyä muun muassa puutteelliseen kielitaitoon.⁹² Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön mukaan huoltajien tietämystä iltapäivätoiminnasta ja sen järjestämisestä on pyritty vahvistamaan, sillä huoltajien tietoisuus on keskeinen keino lisätä osallistumista iltapäivätoimintaan. Monipuolisesta ja selkokielisestä tiedotuksesta huolimatta kaikki huoltajat eivät osaa hakea tai eivät tiedä mistä toiminnassa on kyse. Lisäksi osallistumiseen vaikuttaa, ovatko vanhemmat työelämässä. Lapset menevät todennäköisimmin kotiin koulupäivän jälkeen, jos vanhemmat eivät ole töissä.⁹³

Iltapäivätoiminnan asiantuntijoiden mukaan osallistumista on pyritty parantamaan vahvistamalla palveluohjausta ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden, palvelutuottajien ja koulujen yhteistyötä. Huoltajille on koetettu viestiä siitä, että iltapäivätoiminta tuo joustavuutta työssäkäyntiin. Lisäksi huoltajaviestinnässä painotetaan, että iltapäivätoiminta on ensisijaisesti palvelua lapsille ja mahdollistaa muun muassa kaverisuhteita, osallisuuden kokemuksia ja suomen kielen oppimista. Perheitä tiedotetaan mahdollisuudesta hakea hakuajan jälkeen iltapäivätoimintaan sekä saatavilla olevasta maksuhuojennuksesta.⁹⁴ Mahdollisuus maksuhuojennuksiin pyritään tuomaan esille

⁹⁰ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.; <https://www.hel.fi/fi/kasvatus-ja-koulutus/perusopetus/kouluun-ilmoittautuminen-ja-hakeminen/tietoa-1-luokan-aloittavalle>. Luettu 17.12.2025.

⁹¹ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

⁹² Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

⁹³ Perusopetuksen vapaa-ajan palvelun päällikön haastattelu 22.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

⁹⁴ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

hakuvaiheessa, mutta tieto ei tavoita kaikkia ja saattaa vaikuttaa iltapäivätoimintaan osallistumiseen.⁹⁵

Iltapäivätoiminnan asiantuntijoiden näkemyksen mukaan keskeistä on, että huoltajia tiedotetaan iltapäivätoiminnasta jo esiopetuksen aikana, jotta perheet osaavat hakea oikea-aikaisesti toimintaan. Tärkeää on, että myös muilla sidosryhmillä ja yhteistyökumppaneilla on tarvittava tieto iltapäivätoiminnasta, jotta huoltajia osataan ohjata paikan hakemisessa ja myös konkreettisesti auttaa hakemuksen täyttämässä. Yhteistyötahoja tiedotetaan hyvissä ajoin ennen hakuajan alkamista tulevan vuoden iltapäivätoiminnasta. Kaupungin työntekijöille järjestetään ennen hakuaikaa infotilaisuuksia iltapäivätoimintaan hakeutumisesta. Tilaisuuksiin osallistuu muun muassa monikielisiä ohjaajia ja koulujen hallintoassistentteja. Lukuvuoden käynnistyttyä iltapäivätoimintaan tulee enemmän paperisia hakulomakkeita koulujen ja leikkipuistojen tekemän palveluohjauksen kautta. Opettaja saattaa esimerkiksi kysyä perheeltä, onko lapsi mukana iltapäivätoiminnassa ja neuvoa hakeutumisessa. Lisäksi palveluntuottajat, hallintoassistentit ja monikieliset ohjaajat käyttävät runsaasti aikaa huoltajien auttamiseen iltapäivätoiminta- ja maksuhuojennushakemusten täyttämässä.⁹⁶

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on kehittänyt iltapäivätoiminnan palveluohjausta monialaisella yhteistyöllä. Vuosina 2022–2024 palveluohjauksen kehittäminen kohdistui erityisesti iltapäivätoiminnan hakuprosessiin ja siihen, miten esiopetuksen parissa työskentelevät voisivat ohjata huoltajia oikea-aikaiseen hakemiseen. Toimenpiteinä muun muassa tehostettiin tiedotusta esiopetuksen parissa työskenteleville. Lisäksi vuosina 2023–24 toimi monialainen kehittämissyhmä, johon kuului muun muassa iltapäivätoiminnan palvelun päällikkö ja aluekoordinaattoreita, varhaiskasvatuksen aluepäälliköitä, iltapäivätoiminnan palveluntuottajia, johtava leikkipuisto-ohjaaja, päiväkodin johtajia, esiopettajia ja suomi toisena kielenä -opettajia, koulukuraattoreita ja monikielisiä ohjaajia.⁹⁷ Lisäksi toimiala selvittää iltapäivätoiminnan hakuprosessin ja laskutuksen automatisointia.⁹⁸

⁹⁵ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.; Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu 22.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

⁹⁶ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

⁹⁷ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan kommentti muistioluonnokseen 28.1.2026.

⁹⁸ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

3.1.3 Koulutilojen järjestäminen ja toiminnan ennakoimattomuus iltapäivätoiminnan haasteina

Helsingin kaupungin iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelman mukaan iltapäivätoiminnan tavoitteena on edistää lasten tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa ja lisätä osallisuuden mahdollisuuksia.⁹⁹ Tätä tavoitetta Helsinki on edistänyt esimerkiksi ottamalla iltapäivätoimintaan mukaan kaikki vaativan tuen palveluun kuuluvat lapset ja nuoret, ja päätökset iltapäivätoimintaan osallistumisesta tehdään perusopetuksen loppuun saakka. Henkilön vamma ei ole este iltapäivätoimintaan osallistumiselle. Myös maksuhuojennukset mahdollistavat kaikista tuloluokista osallistumisen toimintaan, eli maksutkaan eivät ole este lapsen iltapäivätoimintaan osallistumiselle. Helsingissä on iltapäivätoiminnan asiantuntijoiden mukaan myös kattava palveluverkko, jota tarkastellaan vuosittain. Pienetkin paikat on pyritty pitämään avoinna, ja yhteistyöllä on saatu myös myöhemmin hakeneita lapsia mukaan toimintaan.¹⁰⁰

Iltapäivätoiminnan järjestämisen yksi haasteista on toiminnan ennakoimattomuus. Esimerkiksi hakuajana kaupunki saa iltapäivätoimintaan tietyn määrän hakemuksia, minkä jälkeen arvioidaan tarvittavien ohjaajien määrä sekä tilojen koko. Hakuajan jälkeen tiettyihin toimintapaikkoihin voi tulla useita peruutuksia ja joihinkin toimipaikkoihin saattaa ilmoittautua useita lapsia, jopa 20–30 lapsen verran. Lisäksi osallistuvilla lapsilla saattaa olla erilaisia tuen tarpeita arjen toiminnassa, mikä lisää toimintaan ennakoimattomuutta. Toimivien menettelytapojen, riittävien ohjaajaresurssien ja turvallisten tilojen löytyminen voikin viedä aikaa, mikä luo haasteita toiminnan järjestämiseen.¹⁰¹ Kaupungin itäisimmässä osassa tulee hakuajan jälkeen huomattava määrä hakemuksia iltapäivätoimintaan. Tähän palvelutarpeeseen on kaupungin mukaan kuitenkin osattu etukäteen myös varautua. Vuonna 2025 joitakin lapsia on jäänyt jollain alueilla iltapäivätoiminnan ulkopuolelle. Hakemuksia tuli iltapäivätoiminnan asiantuntijoiden mukaan vuonna 2025 iltapäivätoimintaan hakuajan jälkeen runsaasti.¹⁰²

⁹⁹ Perusopetuksen iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma 1.8.2013 alkaen. Helsingin kaupungin opetusvirasto.

¹⁰⁰ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

¹⁰¹ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

¹⁰² Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

Palveluntuottajat ovat olleet usein joustavia mahdollisten iltapäivätoiminnan lisäpaikkojen järjestämisessä, kun taas esimerkiksi leikkipuistotoiminnassa vakanssit ovat sidottuja, eikä kaupunki lisää joustavasti uusia vakansseja. Jos alueella ei ole muita palveluntuottajia saatavilla, ja ryhmäkoon tarve ylittää leikkipuistojen henkilöstömitoituksen, on mahdollista, että osalle lapsista ei saada järjestettyä paikkaa. Kaupungin uuden työntekijän rekrytointi ei ole palveluntuottajiin verrattuna yhtä joustava. On kuitenkin harvinaista, että leikkipuisto olisi alueella ainoa toiminnantuottaja, ja eri palvelukokoonpanoja otetaankin iltapäivätoiminnan asiantuntijoiden mukaan palveluverkkosuunnittelussa huomioon. Hakuajan jälkeen hakeneiden osalta pyritään löytämään ratkaisuja siihen, että kaikki hakeneet saataisiin mukaan iltapäivätoimintaan. Myös seurakunnan toiminta on kaupungin toiminnan tavoin palveluntuottajiin verrattuna jäykempää, koska seurakunnalla on usein kokopäiväisiä työntekijöitä.¹⁰³

Iltapäivätoiminnan haasteina ovat lisäksi olleet koulutilojen järjestäminen toimintaa varten. Iltapäivätoiminnalle on jossain tapauksissa ollut järjestettynä liian pieniä tai epäkäytännöllisiä tiloja osallistumismäärään nähden. Yhtenä syynä on se, että kouluissa ei ole rakennettu tiloja nimenomaisesti iltapäivätoimintaa varten.¹⁰⁴ Lisäksi rehtorit saattavat valmistella lukujärjestyksiä vielä kesäkuussa, mikä luo tilojen varaamiselle iltapäivätoiminnan käyttöön aikataulullisia haasteita.¹⁰⁵ Haasteiden ratkaiseminen on edellyttänyt neuvotteluja ja yhteistyötä rehtorien ja palveluntuottajien kanssa, jotta toiminnalle löydettäisiin toimivat ja turvalliset tilat. Iltapäivätoiminnan asiantuntijoiden mukaan haasteena on myös se, että lapsen tiedot eivät välttämättä siirry eteenpäin iltapäivätoiminnan järjestäjille, jolloin ei voida esimerkiksi ennakoida lapsen mahdollisia erityisen tuen tarpeita. Lapsen tiedot siirtyvät vain huoltajan suostumuksella. Tarpeellisen tuen rakentaminen voi viedä toimivan toiminnan järjestämisessä aikaa. Iltapäivätoiminnan asiantuntijoiden mukaan lapsen erinäiset haasteet pyritään ratkaisemaan yhteistyössä huoltajien, koulun, iltapäivätoiminnan ja muiden hoitavien tahojen kanssa.¹⁰⁶

¹⁰³ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

¹⁰⁴ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

¹⁰⁵ Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu 22.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁰⁶ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

3.2 Harrastamisen Suomen mallin osallistumisen edellytyksiä on edistetty

Tässä luvussa käsitellään Harrastamisen Suomen mallin osallistumisen edellytyksiä. Luvussa 3.2.1 kerrotaan Harrastamisen Suomen mallin toiminnan laajuudesta sekä harrastusmäärien kehittymisestä Luvussa 3.2.2 kuvataan harrastuksiin ilmoittautumista, viestintää ja palveluohjausta ja luvussa 3.2.3 tilojen käyttöön liittyviä kysymyksiä. Keskeisimmät hyödynnetyt aineistot luvussa ovat kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tilastotiedot harrastusmääristä, perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu, nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu, Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu sekä Harrastamisen Suomen mallin kolmen koordinaattorin haastattelut. Haastateltaviin viitataan muistiolla myös toimialojen asiantuntijoina.

3.2.1 Alakoululaisten käyntikerrat ovat kasvaneet merkittävästi

Helsingissä kokoontuu yli 400 Harrastamisen Suomen mallin ryhmää viikoittain. Kaikkiaan ryhmiä järjestettiin 480 lukuvuonna 2025–2026. Toimintaa järjestetään kaikissa peruskouluissa ja kaikkiaan kouluja eri toimipisteineen on noin 150.¹⁰⁷ Syyskauden 2025 alkaessa mukana oli 7 080 yksittäistä harrastajaa.¹⁰⁸ Toimintamalli tavoittaa Helsingissä arviolta kolmannes 3.–9.luokkaisista.¹⁰⁹

Toimintaa järjestetään suomen, ruotsin ja englannin kielillä. Lasten ja nuorten harrastustoiveita kerätään kaupungin omilla harrastuskyselyillä ja valtakunnallisella koululaiskyselyllä. Lisäksi hyödynnetään alueellista tietoa harrastustarjontaa suunnitellessa. Syksyllä 2025 muun muassa kiipeily, eläinharrastus, golf ja uinti olivat suosittuja harrastuksia. Yläkoulujen ryhmät ovat usein yhteisryhmiä useammalle koululle.¹¹⁰

Harrastusten ryhmäkoko on 15 lasta, mutta erityisryhmien koko on pienempi. Sopiva harrastajamäärä vaihtelee myös lajeittain. Tarvittaessa ryhmäkoko voidaan kasvattaa lisäohjaajalla.¹¹¹

¹⁰⁷ Helsingin kaupungin valtioneuvostushakemus Aluehallintovirastolle 26.2.2025. Erityisavustus kunnille harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen. Saatu Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä 19.5.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

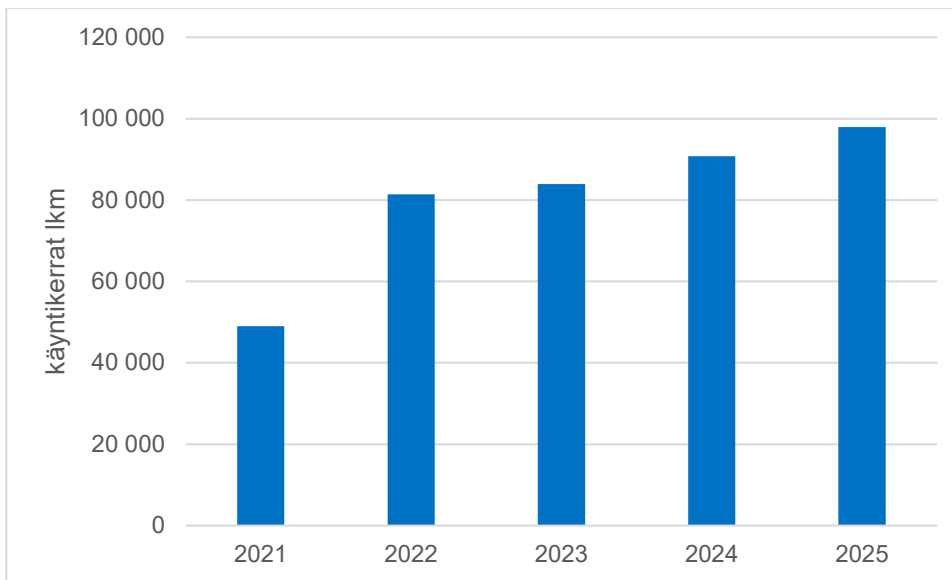
¹⁰⁸ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön kommentti muistioluonnoksen 27.1.2026.

¹⁰⁹ Helsingin kaupungin valtioneuvostushakemus Aluehallintovirastolle 26.2.2025. Erityisavustus kunnille harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen. Saatu Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä 19.5.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹¹⁰ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

¹¹¹ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

Osallistuminen Harrastamisen Suomen malliin on käyntikertojen määrän perusteella noussut merkittävästi. Vuonna 2025 harrastuskäyntikertoja kertyi lähes 100 000 ja käyntikerrat ovatkin lähes kaksinkertaistuneet (99,9 prosenttia) verrattaessa aloitusvuoteen 2021. Olennaisin kasvu käyntikerroissa on tapahtunut vuosina 2021–2022. Vuodesta 2022 lähtien käyntikertojen kasvu on ollut tasaisempaa ja prosentuaalinen kasvu on ollut yhteensä 20 prosenttia vuosina 2022–2025 (Kuvio 6).¹¹²

Kuvio 6. Harrastamisen Suomen mallin harrastusten käyntikerrat Helsingissä, 2021–2025, lukumäärä.¹¹³

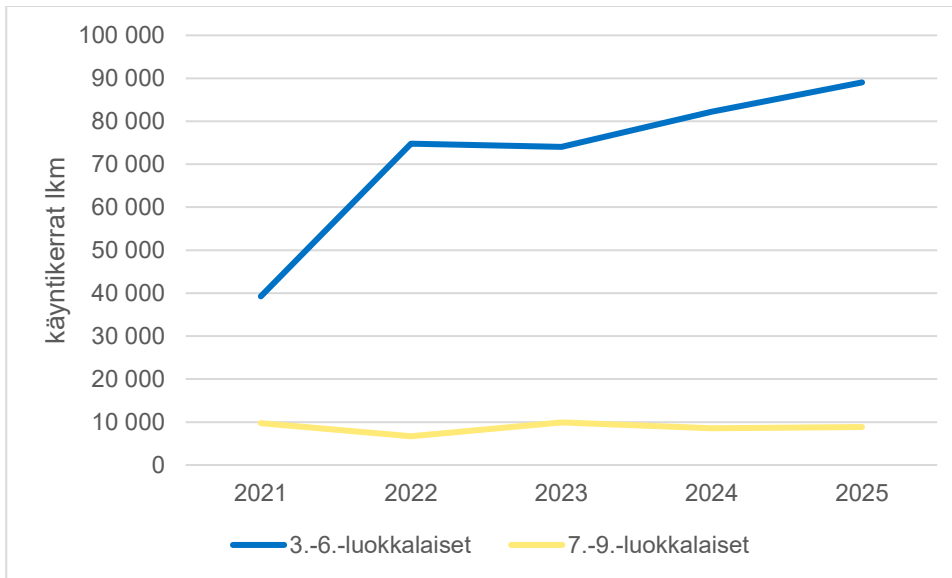
Kuvio 7. esitetään Harrastamisen Suomen mallin harrastusten käyntikerrat luokkasteittain vuosina 2021–2025. Ajanjaksolla 3.–6.-luokkalaisten käyntikerrat ovat kasvaneet merkittävästi, kun 7.–9.-luokkaisten käyntikerrat ovat pysyneet lähes samalla tasolla.¹¹⁴ Havainto tukee myös nuorisopalveluiden aluepäällikön näkemystä, jonka mukaan yläkoululaisia on alakoululaisia vaikeampi saada mukaan harrastustoimintaan.¹¹⁵

¹¹² Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu tilastoaineisto 16.12.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹¹³ Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu tilastoaineisto 16.12.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹¹⁴ Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu tilastoaineisto 16.12.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹¹⁵ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

Kuvio 7. Harrastamisen Suomen mallin harrastusten käyntikerrat Helsingissä luokka-asteittain, 2021–2025, lukumäärä.¹¹⁶

Alueellisia käyntikertatilastoja ei ollut arviointia varten saatavilla,¹¹⁷ mutta Harrastamisen Suomen mallin asiantuntijoiden mukaan osallistuminen vaihtelee alueellisesti merkittävästi. Eteläisellä alueella harrastuksiin on osallistuttu selkeästi ahkerimmin toimintamallin alusta lähtien. Harrastusryhmien osallistujista ei ole tarkempaa tietoa, sillä taustatietoja ei kysytä.¹¹⁸

3.2.2 Harrastuksiin ilmoittautumista ja viestintää on yhtenäistetty

Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien mukaan harrastuksiin hakeudutaan ensisijaisesti sähköisesti ilmoittautumalla. palveluntuottajat vastaavat ilmoittautumisten vastaanottamisesta, sillä kaupungilla ei ole omaa ilmoittautumisjärjestelmää.¹¹⁹ Syksyllä 2024 Palvelukeskus Helsingin kanssa aloitetun yhteistyön myötä ilmoittautuminen harrastuksiin voidaan käynnistää koko kaupungissa samanaikaisesti.¹²⁰ Palvelukeskus Helsinki julkaisee tiedot harrastuksista keskeisissä viestintäkanavissa siten, että huoltajilla on mahdollisuus tutustua harrastusvalikoimaan ennen ilmoittautumisen alkamista. Näin

¹¹⁶ Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu tilastoaineisto 16.12.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹¹⁷ Harrastamisen Suomen mallin kolmen koordinaattorin haastattelu 8.9.2025; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹¹⁸ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹¹⁹ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹²⁰ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

myös ilmoittautuminen harrastusryhmiin voi käynnistyä samanaikaisesti.¹²¹ Tämä on Harrastamisen Suomen mallin asiantuntijoiden mukaan lisännyt ilmoittautumisen ja hakeutumisen yhdenvertaisuutta verrattuna toiminnan alkuvuosiin, jolloin koulukohtaiset tiedot saatettiin julkaista eri aikaisesti.¹²²

Sähköisen ilmoittautumisen lisäksi käytössä on paperinen lomake, sillä osa huoltajista ei pysty täyttämään verkkolomaketta omatoimisesti. Lomake on pyritty tekemään yksinkertaiseksi kerättävien tietojen osalta, jotta lapset pääsisivät matalalla kynnyksellä mukaan toimintaan. Paperilomakkeita jaetaan palveluntuottajille ja koulujen yhteyshenkilöille.¹²³ Mikäli ryhmässä on tilaa, voi harrastukseen mennä kokeilemaan ja tämän jälkeen ilmoittautua, jos harrastusta haluaa jatkaa.¹²⁴

Pääviestintäkanavat harrastustoiminnasta ovat kaupungin internet-sivut ja koulujen Wilma-järjestelmä. Kaupungin harrastushakusivulta löytyy Harrastamisen Suomen mallin harrastusten lisäksi tiedot myös kaupungin muista tarjolla olevista harrastuksista. Perheiden tiedottamiseksi koordinaattorit lähettävät kouluille valmiin Wilma-viestipohjan, joka jokaisen koulun tulisi välittää ennen harrastusilmoittautumisen avautumista huoltajille. Lisäksi julkaistaan tiedote Wilmassa. Tiedotteet ovat suomenkieliset suomenkielisille kouluille ja ruotsinkieliset ruotsinkielisille kouluille. Englanninkielisistä ryhmistä viestitään englanniksi. Tiedotteita ja viestipohjia on saatavilla myös arabiaksi, venäjäksi ja somaliksi.¹²⁵ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön mukaan koulujen yhtenäiset viestipohjat on koettu hyväksi toimintatavaksi, ja ne ovat lisänneet yhdenvertaisuutta tiedonvälityksessä.¹²⁶

Syksystä 2024 lähtien käytössä on ollut harrastusneuvontapuhelin huoltajien yhteydenottoihin. Palvelu ostetaan Palvelukeskukselta ja on helpottanut koordinaattorien työkuormaa syksyisin.¹²⁷ Harrastuksia pyritään markkinoimaan oppilaille myös kouluihin jaettavilla julisteilla sekä esimerkiksi kirjastojen ja kulttuurikeskusten infonäytöillä. Lisäksi toimintaa tehdään tunnetuksi muun muassa koulujen omissa tapahtumissa, messuilla,

¹²¹ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorin kommentti muistioluonnoksen 26.1.2026.

¹²² Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹²³ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹²⁴ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹²⁵ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.; Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorin kommentti muistioluonnoksen 26.1.2026.

¹²⁶ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹²⁷ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

markkinoilla, pormestarin asukasilloissa sekä Helsinkiin muuttaneiden tapahtumassa Helsinki Welcome Day.¹²⁸ Palveluntuottajia on pyydetty esittelemään alueellista toimintaansa koulujen tapahtumissa.¹²⁹ Toiminnan käynnistyttyä pyritään mainostamaan ryhmiä, joissa on vähän osallistujia.¹³⁰

Suosittu harrastukset täyttyvät heti

Suosituimmat harrastusryhmät täyttyvät minuuteissa, mutta paikkoja myös vapautuu pitkin vuotta.¹³¹ Kaupungilla ei ole käytössä yhtenäistä ilmoittautumisjärjestelmää ja kukin palveluntuottaja huolehtii omien ryhmiensä ilmoittautumisesta. Suosittujen harrastusten osalta ilmoittautuminen on myös saattanut tilapäisesti ruuhkautua ja kaatua. Kaikki huoltajat eivät myöskään esimerkiksi töiden vuoksi voi tehdä ilmoittautumista silloin kun ilmoittautuminen avautuu. Projektipäällikön mukaan nämä epäkohdat aiheuttavat tyytymättömyyttä joissakin huoltajissa. Lisäryhmiä pyritään perustamaan, mikäli jonot ovat pitkät, sopiva harrastustila saadaan käyttöön ja toimijalla on tarvittava ohjaajaresurssi. Harrastuskauden alun ruuhkapiikin jälkeen ryhmiin myös yleensä mahtuu paremmin mukaan.¹³²

Vanhemmat, jotka tavoitetaan Wilma-viestinnällä, internetsivuilla, julisteilla ja muilla yleisillä viestintäkeinoilla, ilmoittavat lapsensa harrastuksiin. Osaa vanhemmista ei kuitenkaan tavoiteta näillä keinoilla. Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön mukaan kävijämäärät ja tieto toiminnasta on kuitenkin vuosi vuodelta lisääntynyt.¹³³ Myös kaupungin harrastushakusivua voisi koordinaattorien näkemyksen mukaan kehittää saavutettavammaksi ja selkeämmäksi.¹³⁴

3.2.3 Tilojen sujuvampaa harrastuskäyttöön saamista ratkottu yhteistyössä

Harrastamisen Suomen mallin koordinaattoreiden mukaan toiminta käynnistyy vuosittain lasten ja nuorten harrastustoiveiden keräämisellä. Tämän jälkeen toteutetaan palveluntuottajien kilpailutus. Loppukevällä aloitetaan tulevan kauden harrastuslukujärjestyksen suunnittelu. Koordinaattorit ovat yhteydessä kouluihin

¹²⁸ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹²⁹ Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu 22.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹³⁰ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹³¹ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

¹³² Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön kommentti muistioloonnoksen 27.1.2026.

¹³³ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹³⁴ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

palveluntuottajiin harrastusryhmien järjestämisestä, tiloista ja aikataulusta sopimiseksi.¹³⁵ Yksittäinen harrastusryhmä vaatii usean asian huomioimisen ja yhteen sovittamisen, ennen kuin harrastus saadaan käyntiin. Käytännössä joudutaan odottamaan koulujen lukujärjestyksen valmistumista, jotta harrastusryhmien tiloja ja aikatauluja voidaan suunnitella. Lisäksi tulee varmistaa, että tarjolla olevat tilat ja välineet soveltuvat harrastukselle. Toiminnan koordinointi ja käytännön tilanteiden ratkominen jatkuu myös harrastuskauden aikana.¹³⁶

Koulujen kanssa tehtävä yhteistyö on keskeinen osa Harrastamisen Suomen mallin toimintaa. Koulut on jaettu alueellisesti ja harrastusteemoiltaan koordinaattoreiden kesken.¹³⁷ Koordinaattorien vierailevat oman alueensa harrastusryhmissä ja tapaavat koulujen yhteyshenkilöitä. Yhteistyötä tehdään myös muun muassa koulujen PT-toiminnan¹³⁸ kanssa oppilaiden ohjaamiseksi harrastusryhmiin. Lisäksi kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan kanssa tarkastellaan, ettei muiden vapaa-ajan toimintojen välille muodostu päällekkäisyyksiä. Tarkoituksena on, että alueille muodostuu tasapainoinen alueellinen vapaa-ajan toiminnan kokonaisuus.¹³⁹

Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön ja vapaa-ajan palveluiden päällikön mukaan Harrastamisen Suomen mallissa on pyritty pienentämään toimialarajoja ja rakentamaan toimialojen yhteistä työtä. Toimintamalliin on saatu paljon erilaista osaamista molemmilta toimialoilta, yhteinen johtamisen näkökulma, ja toimialojen yhteistyö on sujunut hyvin. Myös koordinaattoreiden työskentely samalla toimialalla koulujen kanssa on koettu yhteistyötä edistäväksi¹⁴⁰ Koordinaattoreiden haastattelussa nousi esiin, että kahden toimialan yhteistyössä näkyy toisinaan sisällöllisen johtamisen haasteita sekä järjestäytymätöntä tai ennakoimatonta johtamista.¹⁴¹

¹³⁵ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹³⁶ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹³⁷ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön, kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala, ja vapaa-ajan palveluiden päällikön, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, alkuhaastattelu 16.5.2025.

¹³⁸ KouluPT-toiminta on maksutonta liikuntaneuvontaa vähän liikkuville yläasteikäisille Helsingissä.

KoulutPT-ohjaaja (personal trainer) neuvoo ja kannustaa liikkumaan. Lähde:

<https://liikunta.hel.fi/fi/sivut/tukea-liikkumiseen/liikuntaneuvonta/koulupt-toiminta-liikuntaneuvontaa-13-17-vuotiaille-nuorille>. Luettu 16.1.2026.

¹³⁹ Harrastamisen Suomen mallin kolmen koordinaattorin haastattelu 25.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁴⁰ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön, kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala, ja vapaa-ajan palveluiden päällikön, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, alkuhaastattelu 16.5.2025.

¹⁴¹ Harrastamisen Suomen mallin kolmen koordinaattorin haastattelu 25.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

Nuorisopalvelujen aluepäällikön mukaan yhteistyötä harrastuksiin ohjaamiseksi ja tietoisuuden lisäämiseksi Harrastamisen Suomen mallin toiminnasta tehdään lukuisten kaupungin toimijoiden kanssa. Harrastamisen Suomen mallista järjestetään säännöllisesti koulutusta muun muassa oppilashuollon henkilöstölle. Yhteistyökumppaneita ovat muun muassa koulujen oppilashuolto, kouluvalmentajat ja monikieliset ohjaajat, nuorisopalvelut, liikunta- ja kulttuuripalvelut sekä lastensuojelu. Myös maahanmuuttajajärjestöjä on tavattu ja toiminnasta kerrottu. Lisäksi on osallistuttu pormestarin asukasilloihin.¹⁴²

Tilojen harrastuskäyttöön saamisessa esiintyy haasteita

Haastatellut kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan asiantuntijat nostivat harrastustilojen saatavuuden ja käytön keskeisimmäksi haasteeksi Harrastamisen Suomen mallin toiminnassa.¹⁴³ Mikäli harrastamisen olosuhteita ei saada toimiviksi, ei palveluntuottaja pysty järjestämään toimintaa sovitusti.¹⁴⁴ Käytettävissä olevista tiloista saadaan varmistus kouluilta usein vasta elokuussa lukuvuoden jo käynnistyttyä. Harrastusryhmät muodostetaan kuitenkin jo aiemmin, sillä toiminta käynnistyy syyskuun alussa.¹⁴⁵ Nuorisopalvelujen aluepäällikön mukaan tilojen puute rajaa harrastusmäärän merkittävää kasvattamista.¹⁴⁶ Lisäksi koulutilojen esteettömyyteen liittyy koordinaattorien mukaan haasteita, sillä monet koulurakennukset ovat vanhoja.¹⁴⁷

Nuorisopalvelujen aluepäällikön ja Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön kokemuksen mukaan sopivien liikunta-, keittiö- ja taidetilojen käyttöön saanti on vaikeampaa kuin tavallisten luokkatilojen. Lisäksi käytännön järjestelyissä on esiintynyt haasteita, esimerkiksi koulun avaimia ei luovuteta harrastusohjaajalle tai koululla ei ole antaa ylimääräisiä avaimia, tai harrastusryhmien käyttöön ei saada tarvittavia säilytystiloja. Myös muun muassa ylioppilaskirjoitukset ja koulun omat tilaisuudet vaikuttavat liikuntatilojen käyttöön.¹⁴⁸

¹⁴² Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁴³ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala; Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala; Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu 22.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁴⁴ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁴⁵ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön ja koordinaattorien kommentit muistioloituksen 26.1 ja 27.1.2026.

¹⁴⁶ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁴⁷ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁴⁸ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala; Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.; Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön kommentti muistioloituksen 25.1.2026.; Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien kommentti muistioloituksen 26.1.2026.

Harrastamisen Suomen mallin harrastuksista valtaosa järjestetään koulujen tiloissa koulupäivän jälkeen, mutta jonkin verran on käytössä esimerkiksi myös nuorisotalojen tiloja.¹⁴⁹ Harrastuksia voidaan järjestää myös palveluntuottajan tiloissa, mikäli harrastussisältö niin edellyttää tai koulun läheisyydestä ei löydy harrastukselle sopivaa tilaa. Helsingissä harrastuksista muun muassa kiipeily, parkour, uinti, sirkus ja eläinharrastukset järjestetään myös toimijan omissa tiloissa.¹⁵⁰

Jokaisella koululla on oma yhteyshenkilönsä, tyypillisesti apulaisrehtoreita. Pääosin yhteistyö on sujunut koulujen kanssa hyvin Harrastamisen Suomen mallin koordinaattoreiden mukaan ja tiloja saadaan mutkattomasti harrastusryhmien käyttöön. Koordinaattorien havaintojen mukaan yhteistyön kankeus liittyy osassa kouluja siihen, että yhteyshenkilöksi nimetty saattaa kokea työn ylimääräiseksi ja siksi kuormittavaksi. Osassa kouluja haasteet liittyvät koordinaattorien kokemuksen mukaan siihen, ettei toimintaa tunneta.¹⁵¹ Esimerkiksi koulun avainten luovuttamisesta palveluntuottajille voidaan joutua käymään useita keskusteluja.¹⁵² Projektipäällikön mukaan joskus tilojen saaminen käyttöön voi olla haastavaa, koska opettajat ovat kokeneet puutteita tilojen siisteydessä harrastuksen jälkeen. Joskus kouluilla myös ajatellaan tilojen olevan vain koulun käyttöön tarkoitettuja.¹⁵³

Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön mukaan tiloja pitäisi saada joustavasti käyttöön heti koulupäivän päätyttyä. Projektipäällikön mukaan vuonna 2024 tehty hallinnollinen uudistus vaikeutti liikuntatilojen saatavuutta ja lisäsi työmäärää. Uudessa mallissa koulujen liikuntatilat ovat kasvatuksen ja koulutuksen toimialan hallinnassa kello 16 saakka ja siitä eteenpäin kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluiden hallinnassa. Käytännössä esimerkiksi kello kolmesta viiteen toimivan liikuntaryhmän pitää hakea vuoro sekä koululta että liikuntapalveluista. On myös mahdollista, että toinen tahoista ei myönnä varaukselle lupaa.¹⁵⁴

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vapaa-ajan palvelut on tuonut parannusta tilakysymykseen Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön mukaan.¹⁵⁵ Toimikuntakäynnillä saatujen tietojen mukaan tilakysymykseen on tartuttu toimialojen

¹⁴⁹ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁵⁰ Helsingin kaupungin valtionavustushakemus Aluehallintovirastolle 26.2.2025. Erytisavustus kunnille harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen. Saatu Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä 19.5.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala; Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien kommentti muistioloituksen 26.1.2026.

¹⁵¹ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁵² Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁵³ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁵⁴ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁵⁵ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

yhteistyönä. Lukuvuodesta 2026 lähtien koulujen lukujärjestykset tulevat valmistumaan juhannukseen mennessä ja tämän pitäisi sujuvoittaa saatavilla olevien tilojen osoittamista harrastusryhmille.¹⁵⁶ Lisäksi kasvatuksen ja koulutuksen toimiala järjesti syksyllä 2025 koulujen yhteyshenkilöille ja palveluntuottajille yhteisiä kehittämistilaisuuksia, joissa muun muassa ratkottiin käytännön haasteita. Tilaisuuksia tullaan jatkamaan säännöllisesti.¹⁵⁷

3.3 Lasten ja nuorten hyvinvointia on vahvistettu vapaa-ajan toiminnalla

Tässä luvussa käsitellään lasten ja nuorten harrastamista hyvinvoinnin näkökulmasta. Luvussa 3.3.1 kuvataan harrastusten kohdentamiseen, osallistumisen vahvistamiseen sekä yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä. Luvussa 3.3.2 käsitellään lasten ja nuorten harrastamista ja eriytymistä tutkimustulosten valossa. Luku 3.3.3 kohdistuu iltapäivätoiminnan laatuun ja asiakastyytyvyyteen ja 3.3.4 Harrastamisen Suomen mallin laatuun ja asiakastyytyvyyteen. Aineistoina on hyödynnetty kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimittamia asiakaskyselytuloksia, Kouluterveyskyselyn tuloksia ja kaupunkitiedon tutkimustuloksia. Lisäksi hyödynnettiin perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön, nuorisopalvelujen aluepäällikön, Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön sekä Harrastamisen Suomen mallin kolmen koordinaattorin haastatteluja. Haastateltaviin viitataan muistiolla myös toimialojen asiantuntijoina.

3.3.1 Harrastuksia kohdennetaan tarveperusteisesti

Toimialojen asiantuntijoiden mukaan Harrastamisen Suomen mallin harrastuksia tarjotaan Helsingissä lähtökohtaisesti kaikille, mutta tarveperustaisuus huomioiden.¹⁵⁸ Harrastuksia kohdennetaan enemmän kouluille, joiden oppilaiden harrastaminen on vähäisempää ja yksinäisyys suurempaa.¹⁵⁹ Lisäksi tarveperustaiseen kohdentamiseen vaikuttaa muunkielisten oppilaiden määrä sekä erityisen tuen tarpeen oppilaiden osuus koulun oppilaista.¹⁶⁰ Harrastusryhmien kohdentamiseksi käytössä ei ole erillistä laskennallista mallia tai kerrointa, vaan tietoina hyödynnetään kasvatuksen ja koulutuksen toimialan

¹⁵⁶ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

¹⁵⁷ Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu 22.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.; Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön kommentti muistioluonnokseen 25.1.2026.

¹⁵⁸ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala; Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu 22.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala; Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 8.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁵⁹ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁶⁰ Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan 16.12.2025 vastaukset tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan esittämiin kysymyksiin.

käytössä olevaa koulujen rahoituksen tarveperusteista mallia¹⁶¹. Lisäksi hyödynnetään muun muassa nuorisopalvelujen sosioekonomista tietopohjaa ja Kouluterveyskyselyä.¹⁶²

Nuorisopalvelujen aluepäällikön ja Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön mukaan kaupungin omarahoitus kohdentuu tarveperustaisesti kaupungin eri alueille ja toimii siten segregaatoin ehkäisytyökaluna. Opetus- ja kulttuuriministeriön vuosittain myöntämä hankerahoitusosuus on sen sijaan yleisempää tukea, jolla pyritään takaamaan jokaiselle helsinkiläiselle lapselle ja nuorelle harrastus riippumatta asuinalueesta.¹⁶³

Tarveperustaista kohdentamista on lisätty vuosien saatossa ja tässä on nuorisopalvelujen aluepäällikön näkemyksen mukaan myös onnistuttu. Yli 70 prosenttia kaupungin rahoitusosuudesta kohdentui syksyllä 2025 tarveperustaisille alueille^{164, 165}

Toimialojen asiantuntijoiden mukaan harrastusten kohdentaminen tarveperustaisesti näkyy konkreettisesti koulujen sivuilla tarjolla olevana harrastusryhmien määränä.

Vähimmäismäärä on kolme ryhmää, mutta joillakin kouluilla ryhmiä on huomattavasti enemmän.¹⁶⁶ Muissa kuin tarveperusteisessa koulussa kaikki harrastukset voivat olla useammalle koululle avoimia yhteisryhmiä esimerkiksi keskuskirjasto Oodissa. Yksityisille kouluille harrastusryhmiä ei tarjota, jos koulu ei niitä halua. Ruotsinkielisille kouluille tuotetaan paljon harrastuksia Hem och skolan -toiminnan kautta.¹⁶⁷

Toimialojen asiantuntijoiden mukaan aluekohtaisia eroja näkyy kohdentamisen ohella myös siinä, miten harrastusryhmät täyttyvät ja miten harrastuksiin sitoudutaan. Muilla kuin tarveperustaisilla alueilla harrastuspaikat täyttyvät nopeasti ja lapset käyvät niissä pääsääntöisesti koko lukuvuoden. Tarveperusteisilla alueilla ryhmien täyttäminen vaatii enemmän panostusta, koska huoltajat eivät ilmoita lapsia yhtä aktiivisesti ryhmiin. Myös lasten sitoutuminen harrastukseen on heikompaa, sillä perheissä ei useinkaan ole vahvaa harrastamisen kulttuuria. Lisäksi yläkouluikäiset nuoret hakeutuvat harvemmin

¹⁶¹ Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala pyrkii ehkäisemään segregaatiaa jakamalla resursseja enemmän niille yksiköille, jotka toimivat haastavassa ympäristössä. Perusopetuksessa tarveperusteisen rahoituksen tavoitteena on ehkäistä koulujen eriytymistä, helpottaa koulujen toimintaympäristön tuottamaa kuormaa, vahvistaa oppilaiden mahdollisuuksien tasa-arvoa ja kaventaa koulujen välisiä oppimistulosten eroja. Rahoitusmalli perustuu koulukohtaisiin tietoihin. Lähde: Kasvatus- ja koulutuslautakunta 16.1.2024, 4 §.

¹⁶² Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala; Suomen Harrastamisen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.; Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorin kommentti muistioloituksen 26.1.2026.; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön kommentti muistioloituksen 27.1.2026.

¹⁶³ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala; Suomen Harrastamisen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁶⁴ Tarveperusteisesta alueesta puhutaan, jos alueen kaikki tai lähes kaikki koulut ovat tarveperusteiseen rahaan oikeutettuja. Lähde: Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorin kommentti muistioloituksen 26.1.2026.; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön kommentti muistioloituksen 27.1.2026.

¹⁶⁵ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁶⁶ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁶⁷ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

harrastuksiin ja sitoutuvat niihin heikommin.¹⁶⁸ Tämä ilmiö on havaittu myös valtakunnallisesti ja noussut säännöllisesti esiin ministeriön järjestämässä tapaamisissa.¹⁶⁹

Harrastukset kohdentuvat koulun omille oppilaille

Toimialoilta saadun tiedon mukaan tarkkaa tietoa harrastusten kohdentumisesta esimerkiksi maahanmuuttajataustaisille lapsille ei ole saatavilla.¹⁷⁰ Harrastukset hankitaan julkisena hankintana ja tiedot ilmoittautuneista menevät suoraan harrastusten järjestäjille. Osallistujien taustoja ei myöskään erikseen kysytä. Kaupungilla on tieto koulukohtaisista ryhmä- ja osallistujamääristä. Seurantatiedon pohjalta voidaan tarvittaessa perustaa lisäryhmiä tai lopettaa sellaisia ryhmiä, joihin ei hakeudu riittävästi osallistujia. Osallistumisinnokkuuden ennakointi on vaikeaa ja myös vaihtelee eri lajien ja vuosien välillä.¹⁷¹

Nuorisopalvelujen aluepäällikön kokemuksen mukaan harrastukset kohdentuvat yleisesti sen koulun oppilaille, jossa harrastusryhmä järjestetään. Mikäli harrastusryhmät ovat täynnä kouluissa, jotka sijaitsevat tarveperusteiseksi määritellyillä alueilla, voidaan arvioida myös harrastusten kohdentuvan tarveperusteisesti.¹⁷² Toimikuntakäynnillä saatujen tietojen mukaan Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorit vierailevat koulujen harrastusryhmissä, ja havaintojen mukaan ryhmien osallistujat vastaavat kyseisen koulun oppilasjoukkoa.¹⁷³

Nuorisopalvelujen aluepäällikön käsityksen mukaan noin puolet Harrastamisen Suomen malliin osallistuvista helsinkiläislapsista kuuluu toimintamallin ydinkohderyhmään. Tällä tarkoitetaan lapsia ja nuoria, joilla ei ole lainkaan muita harrastusta tai korkeintaan yksi harrastus. Nuorisopalvelujen aluepäällikön mukaan Helsingin toiminta-ajatuksena on varmistaa harrastusten vetovoimaisuus ja avoimuus sekä tarjota mielekästä ja turvallista vapaa-ajan toimintaa, ja siten tukea lasten osallisuutta ja hyvinvointia. Tämän ei nähdä toteutuvan, jos harrastukset rajattaisiin vain tietylle joukolle, esimerkiksi perheen tulotason mukaan. Nuorisopalvelujen aluepäällikön mukaan keskeistä on, että kaikki ovat tervetulleita osallistumaan ja että tarveperusteiset alueet käsitetään laajemmin kuin

¹⁶⁸ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala; Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁶⁹ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön kommentti muistioluonnoksen 27.1.2026.

¹⁷⁰ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, ja perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, alkuhaastattelu 16.5.2025.

¹⁷¹ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, ja perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, alkuhaastattelu 16.5.2025.

¹⁷² Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁷³ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

kaupunkiuudistusalueina¹⁷⁴. Kaupunkiuudistusalueilla tavoitteena on alueiden kokonaisvaltainen kehittäminen ja alueellisen eriytymisen ehkäiseminen.¹⁷⁵

Osallistumisen vahvistamiseen etsitty keinoja

Nuorisopalvelujen aluepäällikön mukaan osallistumista Harrastamisen Suomen mallin harrastuksiin on pyritty kehittämään ja vahvistamaan. Perheiden tietoisuudesta harrastuksista on pyritty huolehtimaan. Monikieliseen viestintään ja ilmoittautumisen saavutettavuuteen on panostettu. Syksyllä 2025 viestintää tehtiin kuudella eri kielellä. Ilmoittautumisen voi tehdä sekä sähköisesti että paperilomakkeella. Yhteistyö Palvelukeskus Helsingin kanssa on parantanut ilmoittautumisen sujuvuutta ja sitä kautta harrastusten saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta, sillä suosituimmat harrastukset täyttyvät heti.¹⁷⁶

Vapaa-ajan palveluiden päällikön mukaan kaikkia väestöryhmiä, kuten maahanmuuttajataustaisia tyttöjä, ei tavoiteta yhtä kattavasti Harrastamisen Suomen mallin toiminnalla.¹⁷⁷ Toimikuntakäynnillä korostettiin harrastusten saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden merkitystä osallistumisen vahvistamisessa. Kaupunki pyrkii tarjoamaan harrastuksia, jotka ovat kaikille innostavia ja avoimia. Harrastuksia myös kohdennetaan ikäryhmittäin ja sukupuolisensitiivisesti.¹⁷⁸ Lisäksi kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan talousarvion toiminnan tavoite vuonna 2025 liittyi vapaa-ajan ja harrastustoiminnan saavutettavuuden parantamiseen erityisesti maahanmuuttajataustaisten tyttöjen tavoittamiseksi.¹⁷⁹ Tavoite toteutui ja sen toimenpiteinä harrastuksia kohdennettiin tarveperustaisille alueille, joissa vieraskielisten osuus on suuri, sekä tarjottiin sukupuolisensitiivisiä harrastusryhmiä tytöille.¹⁸⁰

Palvelupolkujen vahvistaminen nostettiin toimikuntakäynnillä esiin keskeisenä keinona tukea niiden lasten ja nuorten harrastamista, joilla ei ole harrastuksia tai jotka harrastavat vähän. Toimialoilla on kehitetty uusia tapoja harrastuksiin löytämiseen ja innostamiseen, esimerkiksi tekemällä yhteistyötä maahanmuuttajajärjestöjen kanssa. Myös

¹⁷⁴ Helsingin kaupunkiuudistusalueet vuoteen 2035 asti ovat Malminkartano ja Kannelmäki, Malmi, Mellunkylä ja Meri-Rastila. Tavoitteena on lisätä alueiden elinvoimaisuutta ja viihtyisyyttä, parantaa palveluita ja mahdollistaa täydennysrakentaminen. Lähde: <https://www.hel.fi/fi/paatoksenteko-ja-hallinto/tietoa-helsingista/pinnalla-juuri-nyt/kaupunkiuudistus/kaupunkiuudistuksen-kokonaisuus>. Luettu 19.1.2026.

¹⁷⁵ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁷⁶ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁷⁷ Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu 22.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁷⁸ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

¹⁷⁹ Talousarvion toiminnan tavoite on "Erot nuorten toimintakyvyssä ja tulevaisuuden näkymissä eri väestöryhmien välillä vähenevät". Mittari on "Projektisuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen, joilla parannetaan matalan kynnyksen vapaa-ajan ja harrastustoiminnan saavutettavuutta yhteistyössä yhteisöjen ja muiden toimijoiden kanssa kiinnittämällä erityistä huomiota maahanmuuttajataustaisten tyttöjen tavoittamiseen". Lähde: Helsingin kaupungin talousarvio 2025, s. 172.

¹⁸⁰ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön kommentti muistioluonnoksen 27.1.2026.

liikuntaharrastusten tarjontaa on lisätty tarveperusteisilla alueilla, sillä liikunnan on havaittu vetävän osallistujia näillä alueilla. Lisäksi asukkaiden tietoisuutta oman asuinalueen harrastusmahdollisuuksista on pyritty vahvistamaan muun muassa aluetapahtumissa ja harrastusmessuilla.¹⁸¹

Nuorisopalvelujen aluepäällikön mukaan osallistumisen kynnystä on pyritty madaltamaan ja harrastuksiin voi tulla tutustumaan ilman ennakoilmoittautumista. Nuorisopalvelujen aluepäällikön ja vapaa-ajan palveluiden päällikön mukaan yläkouluikäisten harrastuksille on pyritty löytämään tiloja koulujen ulkopuolelta harrastusten vetovoiman lisäämiseksi. Vapaa-ajan palveluiden päällikön mukaan nuorten sitoutumista harrastuksiin voidaan parantaa osallisuutta vahvistamalla sekä huolehtimalla toiminnan laadukkaudesta, innostavuudesta ja kiinnostavuudesta, jotta nuoret sitoutuvat toimintaan.¹⁸²

Yhteistyöllä ja etsivällä työllä merkitystä harrastuksiin ohjaamisessa

Tarveperustaisilla alueilla pelkkä harrastusten määrän lisääminen ei lisää harrastajien määrää. Olennaista on lisätä ja parantaa palveluohjausta ja etsivää työtä lasten saamiseksi harrastuksiin.¹⁸³ Myös haastateltujen asiantuntijoiden mukaan tarveperusteisilla alueilla tarvitaan enemmän etsivää harrastustyötä ja ohjausta harrastusten pariin. Helsingissä on kehitettävää siinä, miten maahanmuuttajataustaisia lapsia ja perheitä tavoitetaan. Huoltajat, jotka eivät hallitse sähköistä järjestelmää tai omaa riittävää kielitaitoa, eivät välttämättä ole tietoisia harrastusmahdollisuuksista tai osaa ilmoittautua.¹⁸⁴

Vapaa-ajan palveluiden päällikön mukaan tiedonvälitys ja harrastamisen lisääminen vaatii jalkautuvaa työtä siellä missä lapset ja nuoret ja perheet ovat ja myös joidenkin kohdalla saattamista harrastukseen.¹⁸⁵ Nuorisopalvelujen aluepäällikön mukaan koko kaupunkiorganisaatiolta vaaditaan omistajuutta ja sitoutumista harrastusta tarvitsevien lasten ja nuorten löytämiseen ja eteenpäin ohjaamiseen. Ne aikuiset, jotka ovat läsnä lapsen elämässä, voisivat tehdä nykyistä enemmän ohjausta harrastukseen havaitessaan, että lapsi voisi hyötyä harrastuksesta.¹⁸⁶ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien mukaan yhteistyötä ja palveluohjausta myös tehdään koulujen ja nuorisotalojen ammattilaisten kanssa. Esimerkiksi kouluterveydenhoitajilla on ohje ottaa koordinaattoriin

¹⁸¹ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

¹⁸² Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala; Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu 22.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁸³ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

¹⁸⁴ Harrastamisen Suomen mallin kolmen koordinaattorin haastattelu 8.9.2025; Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu 22.10.2025; Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁸⁵ Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu 22.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁸⁶ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

yhteyttä, jos tiedossa on oppilas, joka voisi hyötyä harrastuksesta.¹⁸⁷ Lisäksi perusopetusjohtaja totesi toimikuntakäynnillä, että toimialalla on myös pohdittu harrastamisen sisällyttämistä kouluissa käytäviin oppimiskeskusteluihin yhdeksi käsiteltäväksi asiakasi.¹⁸⁸

Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön mukaan keskeistä on jatkuva yhteistyö esimerkiksi kouluvalmentajien, monikielisten ohjaajien, oppilashuollon ja nuorisotyön kanssa, sillä tiimillä on rajalliset resurssit tehdä palveluohjausta. Materiaaleja Harrastamisen Suomen mallista jaetaan yhteistyökumppaneille varsinkin lukuvuoden alussa harrastusten käynnistyessä.¹⁸⁹ Yhteistyötahojen henkilöstön vaihtuvuus aiheuttaa kuitenkin ajoittain tietokatkoksia.¹⁹⁰

Vieraskieliset perheet saavat apua muun muassa kouluvalmentajilta ilmoittautumisen tekemiseen.¹⁹¹ Maahanmuuttajajärjestöjen kanssa on kokeiltu menestyksekkäästi yhteistyötä, jossa harrastus on järjestetty vanhemmille tutun järjestön tiloissa. Myös esimerkiksi vain tytöille suunnattuja harrastuksia on pyritty järjestämään, koska osa perheistä ei halua tyttöjen osallistuvan sekaryhmiin.¹⁹² Jatkossa yhteistyötä eri maahanmuuttajajärjestöjen kanssa tulisi myös tiivistää Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön näkemyksen mukaan.¹⁹³

Aluepäällikön mukaan harrastus pyritään järjestämään jokaiselle lapselle, josta toinen ammattilainen on ottanut yhteyttä. Helsingissä on myös kokeiltu järjestelyä, jossa harrastusryhmien paikoista osa varattiin lapsille, joiden nähtiin erityisesti tarvitsevan harrastusta. Lapset tulivat toimintaan esimerkiksi koulukuraattorin tai koulunuorisotyöntekijän ohjaamina. Kokeilussa havaittiin, että varatut paikat jäivät kuitenkin usein täyttymättä. Kehittämistarpeita on havaittu myös etsivässä harrastustyössä, jotta lapset saataisiin harrastusten pariin ja jotta sitoutumista harrastuksiin voitaisiin tukea.¹⁹⁴

Yhdenvertaisuus toteutuu toiminnassa melko hyvin

Harrastamisen Suomen mallin tavoitteena on olla osa segregatiota ehkäisevää työtä Helsingissä. Harrastustoiminnalla pyritään vahvistamaan hyvinvointia, vähentämään yksinäisyyttä, ehkäisemään alueiden eriarvoistumista sekä vahvistamaan lasten

¹⁸⁷ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁸⁸ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

¹⁸⁹ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁹⁰ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁹¹ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁹² Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁹³ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön kommentti muistioloannon 27.1.2026.

¹⁹⁴ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

yhdenvertaisia mahdollisuuksia harrastamiseen tuottamalla laadukkaita, maksuttomia ja oppilaiden toiveisiin perustuvia harrastuksia. Universaalilla toimintamallilla harrastuksia järjestetään kaikille kohderyhmään kuuluville, mutta samanaikaisesti huomioidaan tarveperustaisuus.¹⁹⁵

Nuorisopalvelujen aluepäällikön mukaan Harrastamisen Suomen mallilla on ollut osuutensa siinä, että harrastavien lasten määrässä on tapahtunut Helsingissä myönteistä kehitystä. Helsingin toiminta-ajatuksena on tukea lasten osallisuutta ja hyvinvointia varmistamalla harrastusten vetovoimaisuus ja avoimuus kaikille oppilaille asuinalueesta ja harrastusten määrästä riippumatta. Aluepäällikön näkemyksen mukaan toimintamallille asetetaan kuitenkin ajoittain epärealistisia odotuksia. Aluepäällikön mukaan yksin Harrastamisen Suomen mallin harrastustoiminnalla ja toiminnalle osoitetuilla resursseilla ei voida ratkaista laajoja rakenteellisia ongelmia. Myös perheiden tarpeet vaihtelevat paljon.¹⁹⁶ Käytettävissä olevat resurssit eivät myöskään ole sellaiset, että jokaiselle helsinkiläislapselle olisi tosiasiallisesti tarjolla yksi harrastuspaikka.¹⁹⁷

Toimialojen asiantuntijoiden mukaan toiminnassa toteutuu yhdenvertaisuus. Maksuttomuus mahdollistaa harrastamisen myös niille lapsille, jotka eivät muuten voisi harrastaa. Jokaisella koululla on tarjolla kolme eri harrastuslajia. Ruotsinkielisille ja englanninkieliselle kouluille tarjotaan harrastuksia koulun opetuskielen mukaisesti. Myös viittomakielisiä ryhmiä järjestetään. Lisäksi toiminnassa on huomioitu erityiskoulujen tarpeet ja käytännön järjestelyt, kuten taksikuljetukset. Kaikille erityiskouluille on tarjolla harrastuksia, joita toteuttaa erityisryhmien ohjaamiseen erikoistuneet toimijat. Myös vaativien ryhmien osallisuus on otettu huomioon esimerkiksi tanssiharrastuksissa, missä tarjoajan osaamiselle on syvällisemmät vaatimukset. Yksilökohtaiseen saavutettavuuteen on panostettu, jos osallistujalla on erityistarpeita, esimerkiksi kuuromykkyys. Kaikkiin harrastuksiin voi tulla mukaan henkilökohtainen avustaja mukaan.¹⁹⁸

Kehittämistarpeeksi on tunnistettu, että erityisoppilaille ei ole joka koulussa tarjolla omia ryhmiä ja kouluilla voi olla tarjolla vain yleisiä harrastusryhmiä. Kaikki erityisoppilaat lapset eivät kykene osallistumaan yleisiin ryhmiin. Lisäksi lasten neuropsykiatriset haasteet eivät aina ole harrastusohjaajien tiedossa eikä ohjaajilla ole välttämättä tarvittavaa osaamista. Jos haasteet ovat tiedossa, on harrastusryhmään mahdollisuus järjestää toinen aikuinen

¹⁹⁵ Tarkastuslautakunnan toimikuntakäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla; Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan 16.12.2025 vastaukset tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan esittämiin kysymyksiin.

¹⁹⁶ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

¹⁹⁷ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

¹⁹⁸ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, ja vapaa-ajan palveluiden päällikön, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, alkuhaastattelu 16.5.2025; Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön ja koordinaattorin kommentti muistioloituksen 26.1 ja 27.1.2026.

tueksi.¹⁹⁹ Vapaa-ajan palveluiden päällikkö toi myös esille, että Harrastamisen Suomen mallin kävijämäärien lisääntyneenä ja toiminnan kasvettua nykyisiin mittoihinsa, tulisi varmistaa, ettei toimialoilla tehdä päällekkäistä työtä. Lisäksi rakenteita tulisi kehittää vastaamaan kasvavaan kysyntään.²⁰⁰

3.3.2 Lasten ja nuorten harrastaminen eriytyy

Kouluterveyskyselyn vuoden 2025 tulosten mukaan helsinkiläiset lapset ja nuoret ovat pääosin tyytyväisiä elämäänsä. Jopa 84 prosenttia 4.- ja 5.-luokkaisista ja 67 prosenttia 8.- ja 9.- luokkalaisista oli tyytyväisiä elämäänsä vuonna 2025. Yläkouluikäisten nuorten tyytyväisyys elämään on lisääntynyt tasaisesti ja alakouluikäisten pysytellyt lähes samalla tasolla viimeisimmät vuodet.²⁰¹

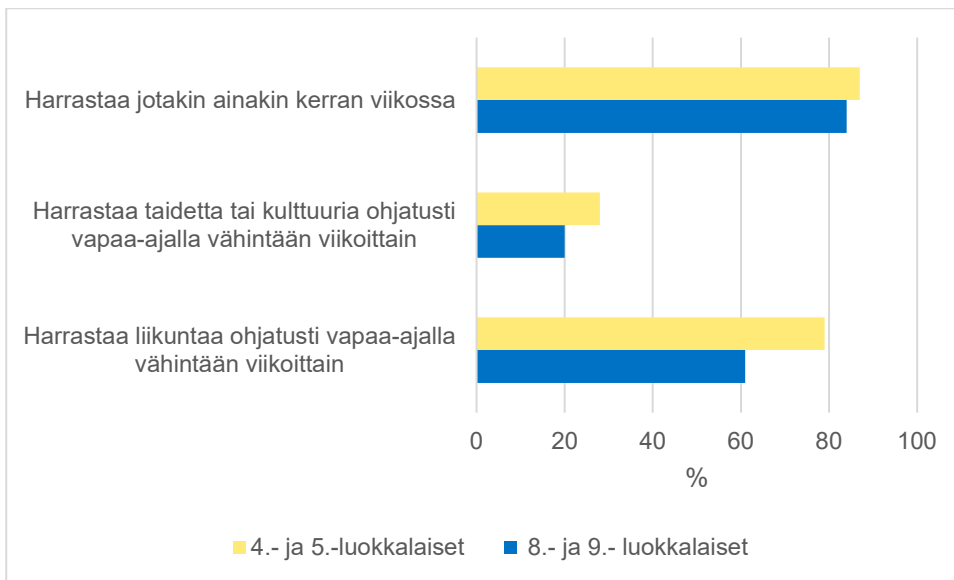
Kouluterveyskyselyn 2025 mukaan helsinkiläisistä 4.- ja 5.-luokkalaisista 87 prosenttia ja 8.- ja 9.-luokkalaisista 84 prosenttia harrasti jotakin ainakin kerran viikossa. 4.- ja 5.-luokkalaisista 79 prosenttia ja 8.- ja 9.-luokkalaisista 61 prosenttia harrasti liikuntaa ohjatusti vähintään viikoittain. Lisäksi alakouluikäisistä reilu neljännes (28 %) ja yläkouluikäisistä joka viides (20 %) harrasti taidetta tai kulttuuria ohjatusti vähintään viikoittain (prosenttia.Kuvio 8). Vuoteen 2019 nähden on helsinkiläisten 8.- ja 9.-luokkalaisisten liikunnan harrastaminen pysynyt samalla tasolla ja taiteen ja kulttuurin harrastaminen hieman laskenut. (Kuvio 9). Sekä taiteen ja kulttuurin että liikunnan harrastaminen on keskimäärin yleisempää helsinkiläisillä nuorilla kuin koko maassa.²⁰²

¹⁹⁹ Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

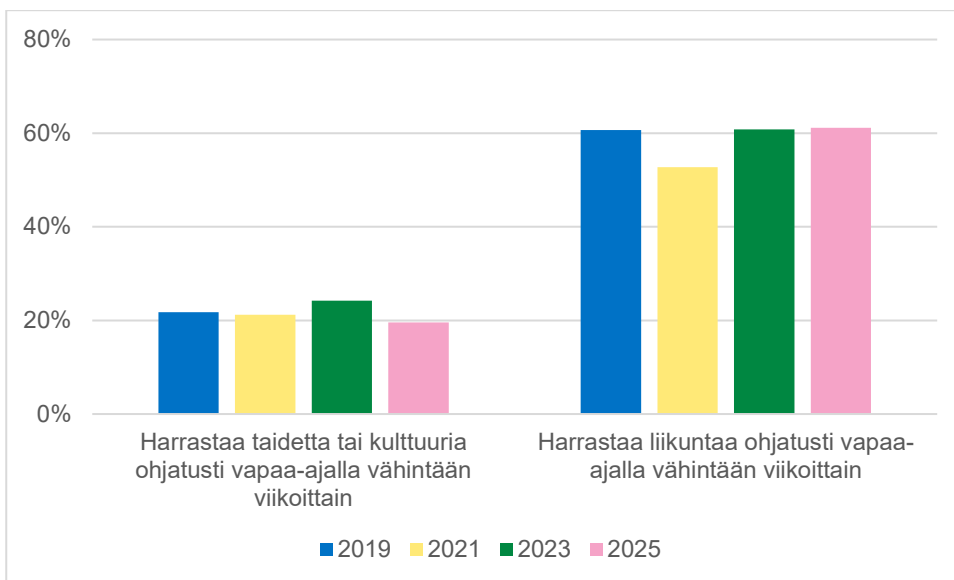
²⁰⁰ Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu 22.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

²⁰¹ <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/lapset-ja-nuoret/lasten-ja-nuorten-terveys-ja-elintavat/lasten-ja-nuorten-mielen-hyvinvointi>. Luettu 10.12.2025.

²⁰² <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/lapset-ja-nuoret/lasten-ja-nuorten-sosiaaliset-suhteet-ja-turvallisuus/harrastaminen>. Luettu 10.12.2025; THL (Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos). Kouluterveyskyselyn tulospalvelu. Tilastoon on valittu tiedot Helsingin 4.–5.- ja 8.–9.luokkalaisista. <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset#alueittain>. Noudettu 8.1.2026.

Kuvio 8. Vähintään viikoittain harrastavat 4.–5.-luokkalaiset ja 8.–9.-luokkalaiset oppilaat Helsingissä, 2025, prosenttia.²⁰³

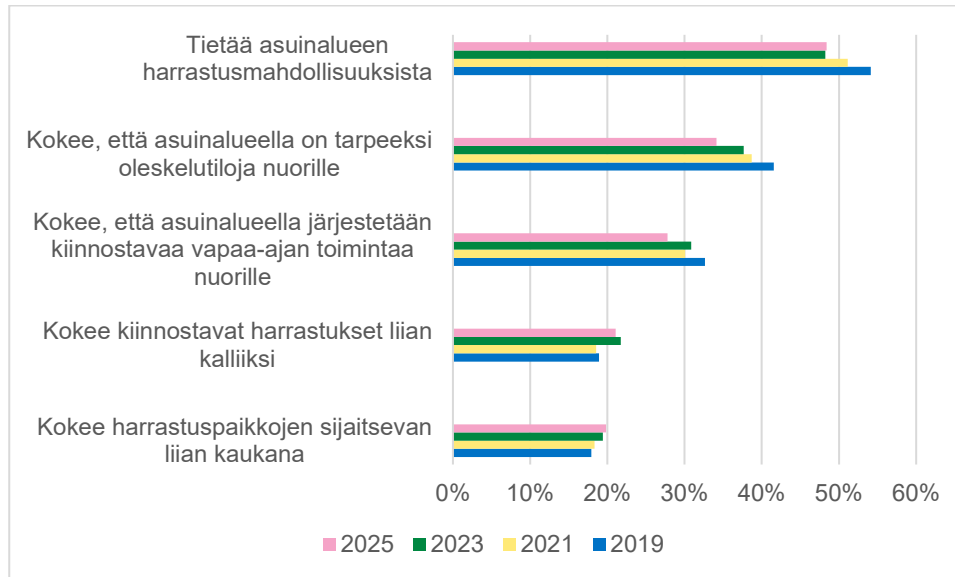

Kuvio 9. Vähintään viikoittain taidetta tai kulttuuria ja liikuntaa harrastavat 8.–9.-luokkalaiset oppilaat Helsingissä, 2019–2025, prosenttia.²⁰⁴

²⁰³ THL (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos). Kouluterveyskyselyn tulospalvelu. Tilastoon on valittu tiedot Helsingin 4.–5.- ja 8.–9.luokkalaisista. <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset#alueittain>. Noudettu 8.1.2026.

²⁰⁴ THL (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos). Kouluterveyskyselyn tulospalvelu. Tilastoon on valittu tiedot Helsingin 4.–5.- ja 8.–9.luokkalaisista. <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset#alueittain>. Noudettu 8.1.2026.

Vuonna 2025 8.–9.-luokkalaisista vajaa puolet (48 %) tiesi oman asuinalueensa harrastusmahdollisuuksista. 28 prosenttia koki, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille. Viidennes yläkouluikäisistä koki, että harrastuspaikkojen sijaitsevan liian kaukana (20 %) ja kiinnostavien harrastusten olevan liian kalliita (21 %). Koetuissa harrastusmahdollisuuksissa on tapahtunut heikennystä vuoteen 2019 nähden erityisesti alueen harrastusmahdollisuuksien tuntemuksessa, oleskelutilojen riittävydessä sekä kiinnostavan vapaa-ajan toiminnan järjestämisessä (Kuvio 10).²⁰⁵

Kuvio 10. 8.–9.-luokkalaisten kokemat harrastusmahdollisuudet asuinalueellaan Helsingissä, 2019–2025, prosenttia.²⁰⁶

Kouluterveyskyselyn mukaan nuorten harrastuneisuudessa ja harrastusmahdollisuuksissa esiintyy eroja syntyperän, asuinalueen ja perheen koetun toimeentulon mukaan Helsingissä.²⁰⁷ Myös sukupuolten välillä on eroja koetuissa harrastusmahdollisuuksissa ja tytöt arvioivat ne huonommaksi. Vuonna 2025 tytöistä 43 prosenttia tunsu alueensa harrastusmahdollisuudet, kun pojilla osuus oli 54 prosenttia. Tytöistä 29 prosenttia ja pojista 40 prosenttia koki, että alueella on tarpeeksi oleskelutiloja nuorille. Lisäksi tytöistä

²⁰⁵ THL (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos). Kouluterveyskyselyn tulospalvelu. Tilastoon on valittu tiedot Helsingin 4.–5.- ja 8.–9.luokkalaisista. <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset#alueittain>. Noudettu 8.1.2026.

²⁰⁶ THL (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos). Kouluterveyskyselyn tulospalvelu. Tilastoon on valittu tiedot Helsingin 4.–5.- ja 8.–9.luokkalaisista. <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset#alueittain>. Noudettu 8.1.2026.

²⁰⁷ <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/lapset-ja-nuoret/lasten-ja-nuorten-sosiaaliset-suhteet-ja-turvallisuus/harrastaminen>. Luettu 10.12.2025.

joka neljäs (25 %) ja pojista kolmannes (31 %) koki alueella järjestettävän kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa.²⁰⁸

Nuorten harrastamisessa eroja väestöryhmien ja asuinalueiden välillä

Kaupunkitietopalvelujen tutkimuksessa vuonna 2024 tarkasteltiin helsinkiläisten 8.- ja 9.-luokkalaisten osallistumista ohjattuun liikuntaan, taiteeseen tai kulttuuriin tai muuhun harrastamiseen. Tutkimuksessa selvitettiin, miten yksilöön, perheeseen tai asuinalueeseen liittyvät tekijät linkittyvät nuorten ohjattuun harrastamiseen ja onko väestöryhmien välisissä eroissa tapahtunut muutoksia. Tutkimusaineistona hyödynnettiin Kouluterveyskyselyn tuloksia.²⁰⁹

Kaupunkitiedon tutkimuksen mukaan helsinkiläisnuorten ohjattuun harrastustoimintaan osallistuminen on viime vuosina yleistynyt. Väestöryhmien väliset erot ovat kuitenkin säilyneet etenkin liikunnan harrastamisessa. Nuorten ohjattuun harrastustoimintaan osallistuminen eriytyy sekä yksilö- ja perhetaustatekijöiden että asuinalueen mukaan. Korkeamman sosioekonomisen taustan perheissä, molempien vanhempien kanssa asuvat ja harrastusmahdollisuuksiltaan tai sosioekonomiselta asemaltaan paremmilla asuinalueilla asuvat yläkouluikäiset osallistuvat muita useammin ohjattuun harrastustoimintaan. Kun osassa peruspiirejä jopa yli 80 prosenttia harrastaa säännöllisesti ohjatusti, jää toisissa peruspiireissä osuus noin 60 prosenttiin. Ulkomaalaistaustaiset tytöt harrastavat muita harvemmin liikuntaa ohjatusti. Taiteen tai kulttuurin ohjattu harrastaminen on muita harvinaisempaa suomalaistaustaisilla pojilla.²¹⁰

Kaupunkitiedon tutkimuksessa suositellaan, että toimenpiteitä tulisi kohdentaa erityisesti matalan sosioekonomisen aseman perheisiin, yksinhuoltajaperheisiin sekä asuinalueille, joissa perheiden sosioekonominen asema on keskimäärin matala tai koetut harrastusmahdollisuudet ovat heikot. Sukupuoli, syntyperä sekä vanhempien taloudelliset ja ajalliset resurssit tulisi huomioida ja lasten osallisuutta vahvistaa. Lisäksi tutkimuksessa suositellaan, että harrastamisen alueelliset näkökulmat sekä koulun ja varhaiskasvatuksen rooli harrastustoimintaan sitouttamisessa huomioitaisiin, sillä kaikki lapset ja nuoret eivät saa kotoa mallia ja tukea harrastamiseen.²¹¹

²⁰⁸ THL (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos). Kouluterveyskyselyn tulospalvelu. Tilastoon on valittu tiedot Helsingin 4.–5.- ja 8.–9.luokkalaisista. <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset#alueittain>. Noudettu 8.1.2026.

²⁰⁹ <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/ketka-harrastavat-ohjatusti-vaestoryhmittaiset-ja-alueelliset-erot-ohjattuun-harrastustoimintaan>. Luettu 10.12.2025; Ahtiainen, H. & Määttä, S. 2024.

²¹⁰ <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/ketka-harrastavat-ohjatusti-vaestoryhmittaiset-ja-alueelliset-erot-ohjattuun-harrastustoimintaan>. Luettu 10.12.2025; Ahtiainen, H. & Määttä, S. 2024.

²¹¹ <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/ketka-harrastavat-ohjatusti-vaestoryhmittaiset-ja-alueelliset-erot-ohjattuun-harrastustoimintaan>. Luettu 10.12.2025; Ahtiainen, H. & Määttä, S. 2024.

3.3.3 Iltapäivätoiminnan laatua ja asiakastytyvääisyyttä seurataan

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan järjestämä iltapäivätoiminta perustuu toimintasuunnitelmaan.²¹² Palveluntuottajat tekevät vuosittain toimipaikkakohtaiset toimintasuunnitelmat, jotka iltapäivätoiminnan aluekoordinaattorit tarkastavat, ja suunnitelmaan tehdään yhteistyössä muutoksia.²¹³ Toimialan asiantuntijoiden mukaan palveluntuottajat sitoutuvat perusopetuslain mukaiseen toimintaan ja muihin lainsäädännöllisiin velvoitteisiin. Lisäksi toimijat sitoutuvat palveluntuottamisesta solmitussa sopimuksessa kirjattuihin toimintamuotoihin ja tavoitteisiin sekä muihin kaupunkitasoisiin päätöksiin.²¹⁴

Toimiala järjestää säännöllisesti koulutusta palveluntuottajille ja ohjaajille. Lisäksi palveluntuottajien kanssa tehdään strategiatyötä.²¹⁵ Iltapäivätoiminnan asiantuntijoiden mukaan palveluntuottajille on laadittu kriteerit, joita kehitetään säännöllisesti ja kaupunkistrategia huomioiden. Iltapäivätoiminnassa ei ole käytössä yhteismitallisia laatukriteerejä, mutta niille koetaan olevan tarvetta. Pääsääntöisesti yhteistyö sujuu kuitenkin hyvin palveluntuottajien, rehtorien ja leikkipuistojen kanssa. Ongelmatilanteissa iltapäivätoiminnan asiantuntijat käyvät paikan päällä, mutta määrällisesti tällaisia tilanteita esiintyy vähän.²¹⁶

Iltapäivätoiminnan toteutusta valvotaan palveluntuottajien ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan asiantuntijoiden välisissä vuosikeskusteluissa. Kaikki huoltajilta saatu asiakaspalaute käsitellään yhdessä palveluntuottajien kanssa ja tarpeen mukaan raportoidaan.²¹⁷ Aluekoordinaattorit keskustelevat vähintään vuosittain alueidensa rehtoreiden ja palveluntuottajien kanssa siitä, miten toiminta sujuu kouluissa ja iltapäivätoiminnan ryhmissä.²¹⁸ Iltapäivätoiminnan asiantuntijat seuraavat, onko kussakin koulussa tehty suunnitellut toimenpiteet.²¹⁹ Rehtorien tulee esimerkiksi pitää yhteistyöpalavereja alueen kaikille iltapäivätoiminnan edustajille²²⁰ sekä koulun 1.–2.-luokkien opettajille ja opettajille, joiden luokatiloja käytetään iltapäivätoiminnassa.

²¹² Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

²¹³ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijalta sähköpostitse 10.10.2025 saatu lisäselvitys, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

²¹⁴ Perusopetuksen vapaa-ajan palvelun päällikön haastattelu 22.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

²¹⁵ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

²¹⁶ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

²¹⁷ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

²¹⁸ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijalta sähköpostitse 10.10.2025 saatu lisäselvitys, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

²¹⁹ Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

²²⁰ Sisältää koulun, palveluntuottajien, leikkipuistojen ja seurakuntien ryhmien edustajat.

Rehtorien tulee myös varmistaa, että iltapäivätoiminnalla ja perusopetuksella on yhteisesti sovitut ja kirjatut toimintatavat, sekä sopia yhteisistä huoltajille järjestettäviä tilaisuuksista.²²¹

Perheet ovat tyytyväisiä iltapäivätoimintaan

Koululaisten iltapäivätoiminnan asiakastyytyväisyyttä on seurattu vuodesta 2022 lähtien osana suomen- ja ruotsinkielisen perusopetuksen asiakaskokemuskyselyä. Kysely toistetaan kahden vuoden välein ja sen kohderyhmänä ovat 1.-, 5.- ja 8.-luokkalaiset ja heidän huoltajansa. Vuosina 2022 ja 2024 iltapäivätoimintaa koskevat kysymykset osoitettiin 1.-luokkalaisille ja heidän huoltajilleen.²²² Iltapäivätoiminta sai kokonaisuutena hyvät arviot oppilailta ja huoltajilta sekä vuoden 2022 että vuoden 2024 kyselyssä. Oppilaskyselyn kuudesta eri osa-alueesta iltapäivätoiminta sai parhaimman kokonaistuloksen vuonna 2024.²²³

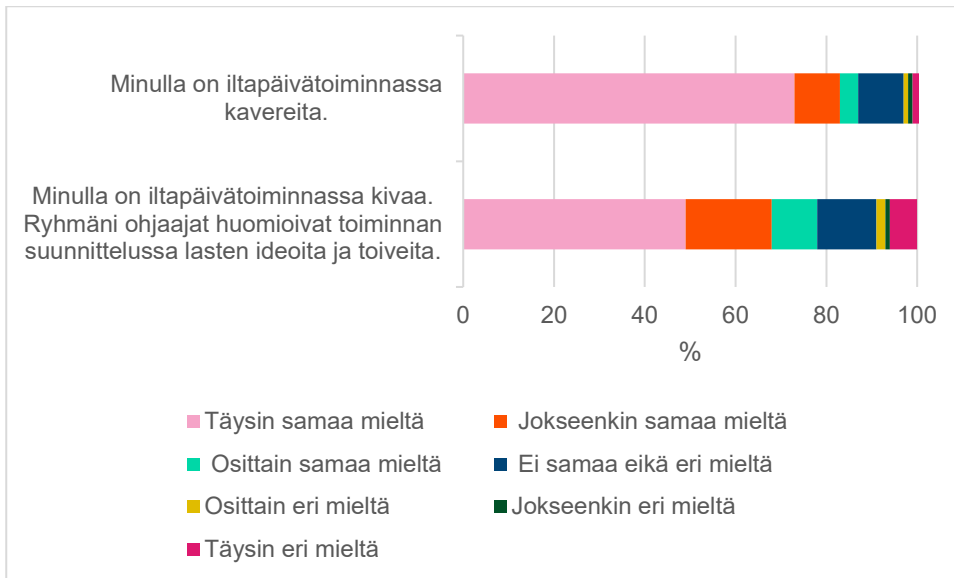
Vuoden 2024 oppilaskyselyyn vastasi 3 210 1.-luokkalaisista, mikä vastaa 54 prosenttia ikäryhmästä. Kyselyyn vastanneista 87 prosentilla oli iltapäivätoiminnassa kavereita. Vastanneista 1.-luokkalaisista 78 prosenttia koki, että iltapäivätoiminnassa on kivaa ja että ohjaajat huomioivat toiminnan suunnittelussa lasten ideoita ja toiveita (Kuvio 11).²²⁴

²²¹ Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan intranet, Tämä on Kasko, Perusopetus, Vapaa-ajan palvelut, Iltapäivätoiminta. Luettu 17.12.2025.

²²² Helsingin kaupungin perusopetuksen asiakaskokemuskyselyjen tulokset vuosina 2022 ja 2024. Arviointiasiantuntijalta sähköpostitse saatu materiaali 20.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kehittämispalvelut.

²²³ Iltapäivätoiminnan kokonaistulos oli 6,0 vuonna 2024. Asteikko: Täysin samaa mieltä (7), Jokseenkin samaa mieltä (6), Osittain samaa mieltä (5), Ei samaa eikä eri mieltä (4), Osittain eri mieltä (3), Jokseenkin eri mieltä (2), Täysin eri mieltä (1), En osaa sanoa (0). Lähde: <https://www.hel.fi/fi/uutiset/helsingin-perusopetus-sai-kiitosta-asiakaskyselyssa-huoltajien-tyytyvaisuus-kouluihin-ja-opetukseen>. Luettu 21.11.2025.

²²⁴ Helsingin kaupungin perusopetuksen asiakaskokemuskyselyjen tulokset vuosina 2022 ja 2024. Arviointiasiantuntijalta sähköpostitse saatu materiaali 20.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kehittämispalvelut.

Kuvio 11. 1.-luokkalaisten arviot iltapäivätoiminnasta vuonna 2024 Helsingissä, prosenttia²²⁵.

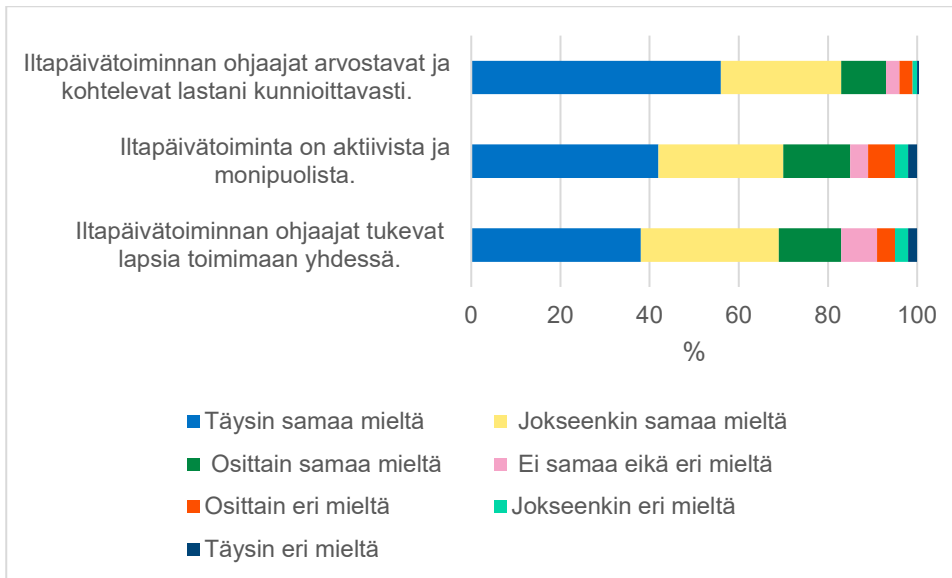
Vuoden 2024 huoltajakyselyyn osallistui 1 631 1.-luokkalaisisten huoltajaa eli 27 prosenttia kohderyhmästä. Vastanneista 1.-luokkalaisten huoltajista 93 prosenttia koki, että iltapäivätoiminnan ohjaajat arvostavat ja kohtelevat lasta kunnioittavasti. Huoltajista 85 prosenttia koki iltapäivätoiminnan olevan aktiivista ja monipuolista ja 83 prosenttia näki, että iltapäivätoiminnan ohjaajat tukevat lapsia toimimaan yhdessä. (Kuvio 12).²²⁶

Huoltajien antama kouluarvosana iltapäivätoiminnan laadulle ja tyytyväisyydelle oli 8,5 koko kaupungin tasolla vuonna 2024. Tulos oli sama myös vuonna 2022. Eteläisellä, keskisellä ja pohjoisella alueella kouluarvosana oli hieman kaupungin keskiarvoa korkeampi vuonna 2024. Arviot olivat hieman laskeneet vuoteen 2022 nähden itäisen, läntisen ja pohjoisen alueilla sekä ruotsinkielisessä perusopetuksessa. (Kuvio 13).²²⁷

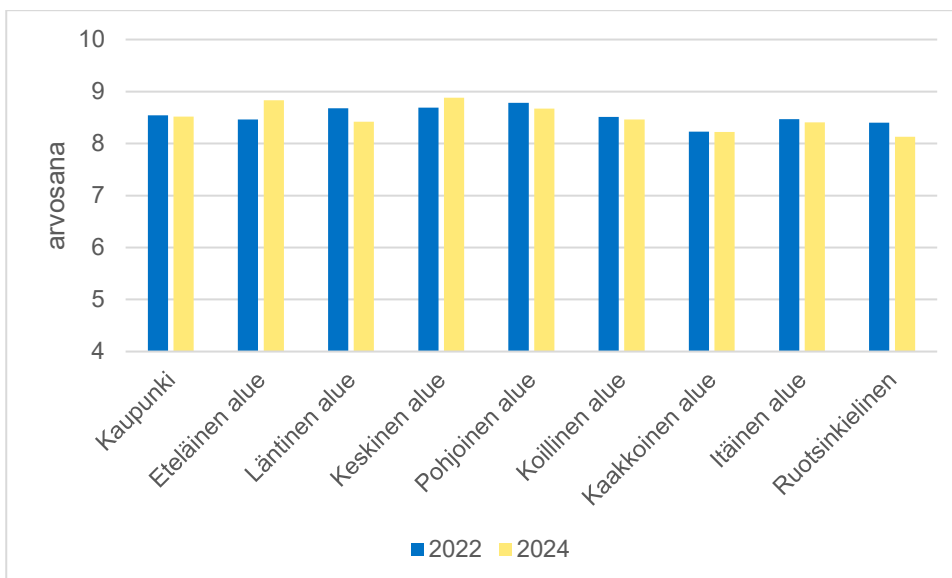
²²⁵ Helsingin kaupungin perusopetuksen asiakaskokemuskyselyjen tulokset vuosina 2022 ja 2024. Arviointiasiantuntijalta sähköpostitse saatu materiaali 20.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kehittämispalvelut.

²²⁶ Helsingin kaupungin perusopetuksen asiakaskokemuskyselyjen tulokset vuosina 2022 ja 2024. Arviointiasiantuntijalta sähköpostitse saatu materiaali 20.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kehittämispalvelut.

²²⁷ Helsingin kaupungin perusopetuksen asiakaskokemuskyselyjen tulokset vuosina 2022 ja 2024. Arviointiasiantuntijalta sähköpostitse saatu materiaali 20.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kehittämispalvelut.

Kuvio 12. Huoltajien arviot koululaisten iltapäivätoiminnasta vuonna 2024 Helsingissä, prosenttia.²²⁸

Kuvio 13. Huoltajien yleisarvosana iltapäivätoiminnan laadulle ja tyytyväisyydelle alueittain Helsingissä kouluarvosana-asteikolla (4–10).²²⁹

²²⁸ Helsingin kaupungin perusopetuksen asiakaskokemuskyselyjen tulokset vuosina 2022 ja 2024.

Arviointiasiantuntijalta sähköpostitse saatu materiaali 20.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kehittämispalvelut.

²²⁹ Helsingin kaupungin perusopetuksen asiakaskokemuskyselyjen tulokset vuosina 2022 ja 2024.

Arviointiasiantuntijalta sähköpostitse saatu materiaali 20.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kehittämispalvelut.

3.3.4 Laatu on keskeinen tavoite Harrastamisen Suomen mallin toiminnassa

Harrastusten laadun varmistaminen on pysyvä tavoite Harrastamisen Suomen mallin toiminnassa.²³⁰ Kaupunki on asettanut Harrastamisen Suomen mallille laatuksiteerit, joita palveluntuottajat sitoutuvat kilpailutukseen osallistuessaan noudattamaan. Kaupunki myös seuraa kriteerien noudattamista harrastuskauden aikana.²³¹ Laatuksiteereitä on viisi: osallisuus, laadukkuus, yhdenvertaisuus ja saavutettavuus, turvallisuus sekä toimijan laadukkuus. Osallisuus tarkoittaa nuorten osallisuutta harrastusten valinnassa sekä ryhmän sisällä. Laadukkuus viittaa ohjaajan ammattitaitoon harrastuksen sisällön ja ryhmän ohjaamisen näkökulmasta. Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus taas tarkoittaa toiminnan maksuttomuutta, läheisyyttä, sekä mahdollisuutta avustajiin. Turvallisuudella viitataan ryhmäytymiseen sekä syrjinnän ja kiusaamistilanteiden välittömään puuttumiseen. Toimijan laadukkuus tarkoittaa sopimusvelvoitteiden noudattamista.²³²

Vapaa-ajan palveluiden päällikön ja Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön näkemyksen mukaan palveluntuottajilla ja harrastusten ohjaajilla on keskeinen merkitys laadukkaan ja yhdenvertaisen toiminnan toteuttamisessa. Toiminta perustuu sopimuksiin ja raportointiin.²³³ Laatuksiteereissä on huomioitu yhdenvertaisuus ja ohjaajien osaamista on huomioida osallistujien eri tarpeet.²³⁴ Harrastusten tuottajilta edellytetään osallistavaa ja lasten oikeudet huomioivaa työtettä. Palveluntuottajille järjestetään myös säännöllisesti koulutuksia.²³⁵ Neljä kertaa vuodessa järjestetään palveluntuottajille tilaisuus, jossa käydään käytännön asioita läpi. Projektipäällikön kokemuksen mukaan valtaosa palveluntuottajista hallitsee vaaditut asia, mutta ajoittain käytäntöjä joudutaan selventämään esimerkiksi uusille palveluntuottajille.²³⁶ Harrastuksen järjestäjän vastuulla on toteuttaa harrastus sopimuksen mukaisesti.²³⁷

Toimialojen asiantuntijoiden näkemyksen mukaan Harrastamisen Suomen mallin toiminta on laadukasta. Toimintamalli nähdään tarpeelliseksi harrastamisen kokonaisuudessa, sillä malli mahdollistaa maksuttoman harrastamisen sekä eri lajien ja harrastusten

²³⁰ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

²³¹ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, ja perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, alkuhaastattelu 16.5.2025.

²³² Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

²³³ Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu 22.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²³⁴ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²³⁵ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

²³⁶ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²³⁷ <https://www.hel.fi/fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/harrastamisen-suomen-malli-helsingissa>. Luettu 16.1.2025.

kokeilemisen.²³⁸ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikkö arvioi, että toiminnalla on saatu paljon aikaan lyhyessä ajassa, sillä kävijämäärät ovat kasvaneet, peruutukset vähentyneet ja asiakaspalaute on pysynyt hyvällä tasolla.²³⁹ Myös vapaa-ajan palveluiden päällikön näkemyksen mukaan Helsingissä on onnistuttu luomaan monipuolinen harrastustarjonta lapsille ja nuorille. Lasten ja nuorten osallistamisessa on onnistuttu ja toiveita kerätään säännöllisesti.²⁴⁰

Nuorisopalvelujen aluepäällikön ja Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön mukaan Helsingissä harrastustarjonnan laadukkuudesta ja eettisyydestä on pyritty huolehtimaan kolmen korin periaatteella. Tämä tarkoittaa, että jokaiselle koululle on tarjolla kolme eri harrastuslajia.²⁴¹ Nuorisopalvelujen aluepäällikön mukaan Helsingissä on haluttu huolehtia monipuolisesta harrastustarjonnasta jokaisella koululle. Edullisempaa ja yksinkertaisempaa olisi järjestää vain liikuntaharrastuksia, sillä kulttuuriharrastukset ovat lähtökohtaisesti kalliimpia ja pidempikestoisia.²⁴²

Laaduntarkkailua toteutetaan käymällä vähintään kerran kaudessa kunkin harrastustoimijan harrastusryhmässä. Tarvittaessa käyntejä toteutetaan enemmän.²⁴³ Lisäksi valitusmenettelyä on kehitetty.²⁴⁴ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön mukaan palveluntuottajalle annetaan mahdollisuus parantaa toimintaansa, mikäli laatupoikkeamia havaitaan. Jos toiminnan laatua ei saada annetusta ohjauksesta huolimatta riittävälle tasolle, tehdään reklamaatio ja viimeisenä vaihtoehtona puretaan sopimus. Purkutilanteissa lopetetuille ryhmille joudutaan etsimään korvaava palveluntuottaja.²⁴⁵ Kilpailutusprosessissa on tunnistettu kehittämistarpeita, jotta laatu saisi nykyistä enemmän painoarvoa. Hyväksi tiedetty toimija on saattanut pudota pois hinnan vuoksi ja toisaalta laadultaan epävarmempi tuottaja on valikoitunut mukaan.²⁴⁶

²³⁸ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.;

Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu 22.10.2025; Harrastamisen Suomen mallin kolmen koordinaattorin haastattelu 8.9.2025; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²³⁹ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²⁴⁰ Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu 22.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

²⁴¹ Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²⁴² Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²⁴³ Nuorisopalvelujen aluepäällikön kommentti muistiolounnokseen 21.1.2026; Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorin kommentti muistiolounnoksen 27.1.2026.

²⁴⁴ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²⁴⁵ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²⁴⁶ Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala; Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

Oppilaskyselyn tulokset pysyneet hyvällä tasolla

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on kerännyt palautetta Harrastamisen Suomen mallista vuodesta 2021 lähtien. Toimintaan osallistuneita lapsia ja nuoria pyydetään vastaamaan palautekyselyyn syksyisin ja keväisin. Lisäksi palautetta kerätään vuosittain harrastusten ohjaajilta ja palveluntuottajilta.²⁴⁷ Kevään 2025 oppilaskyselyyn vastasi 1 306 lasta ja nuorta, mikä on hieman enemmän kuin keväällä 2024 (1137) ja 2023 (911). Kysely on avoinna kaikille harrastuksiin osallistuneille, mutta vastanneet ovat valtaosin (79–80 %) 9–11-vuotiaita alakoululaisia. Ohessa on tarkasteltu keväisin toteutetun oppilaskyselyn tuloksia vuosina 2022–2025^{248, 249}

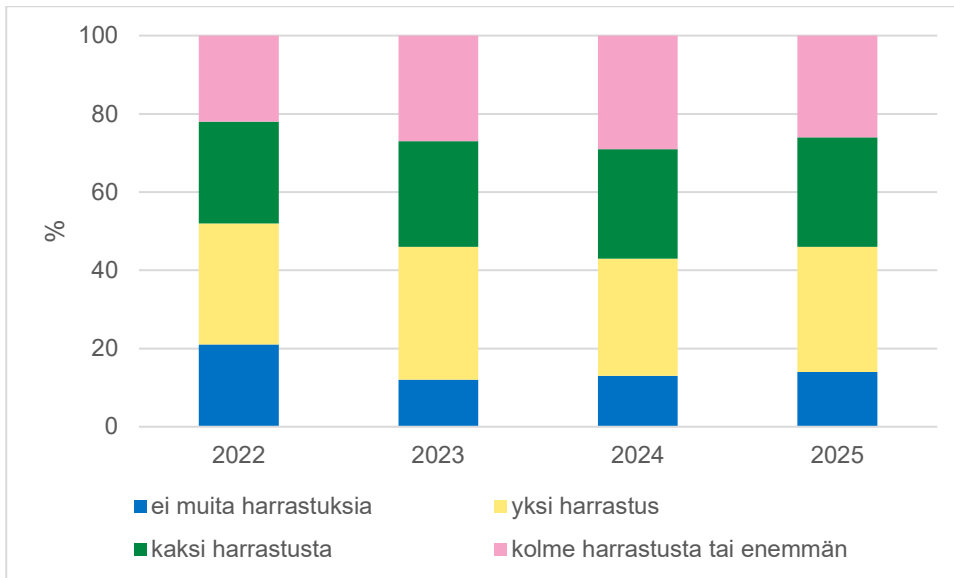
Oppilaskyselyyn vuonna 2025 vastanneista lapsista ja nuorista 14 prosentilla ei ollut muita harrastuksia. Kolmasosalla (32 %) vastaajista oli yksi harrastus Harrastamisen Suomen mallin lisäksi. Vastaajista 28 prosentilla oli kaksi harrastusta ja 26 prosentilla oli kolme harrastusta tai enemmän. Niiden vastaajien osuus, joilla ei ole Harrastamisen Suomen mallin lisäksi muita harrastuksia, on laskenut 21 prosentista 14 prosenttiin vuosina 2022–2025. Samalla ajanjaksolla on sellaisten vastaajien osuus, joilla on vähintään kolme harrastusta, noussut 22 prosentista 26 prosenttiin (Kuvio 14).²⁵⁰

²⁴⁷ Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, ja perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, alkuhaastattelu 16.5.2025.; Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²⁴⁸ Vuoden 2021 tuloksia ei tarkastella, koska tuloskoonti on laadittu erikseen suomen- ja ruotsinkielisistä kouluista. Vuodesta 2022 lähtien tuloskoonnissa on mukana kaikki koulut. Lähde: Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²⁴⁹ Harrastamisen Suomen mallin oppilaskyselyt Helsingissä, tuloskoonnit syksy 2022, kevät 2023, kevät 2024 ja kevät 2025. Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²⁵⁰ Harrastamisen Suomen mallin oppilaskyselyt Helsingissä, tuloskoonnit syksy 2022, kevät 2023, kevät 2024 ja kevät 2025. Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

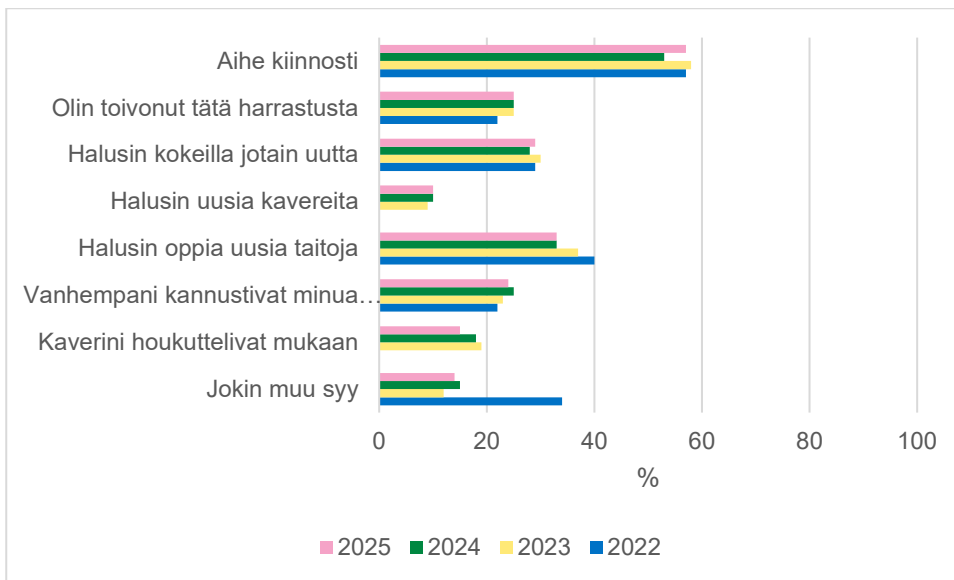

Kuvio 14. Muut harrastukset Harrastamisen Suomen mallin harrastuksen lisäksi, prosenttia.²⁵¹

Yleisimmät syyt osallistua harrastukseen ovat pysyneet vuosina 2022–2025 samoina oppilaskyselyyn vastanneilla. Vuosina 2022–2025 vastanneilla yleisin syy osallistua harrastukseen oli kiinnostus aiheeseen (53–58 %). Lisäksi halu oppia uusia taitoja (33–40 %), kokeilla jotain uutta (28–30 %) ja vanhempien kannustaminen (22–25 %) olivat yleisimmin mainittuja syitä osallistumiselle. Vastaajista 15–19 prosenttia oli osallistunut harrastukseen kaverin houkuttelemana ja noin joka kymmenennellä (9–10 %) halu saada uusia kavereita oli syy osallistua (Kuvio 15).²⁵²

²⁵¹ Harrastamisen Suomen mallin oppilaskyselyt Helsingissä, tuloskoonnit syksy 2022, kevät 2023, kevät 2024 ja kevät 2025. Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²⁵² Harrastamisen Suomen mallin oppilaskyselyt Helsingissä, tuloskoonnit syksy 2022, kevät 2023, kevät 2024 ja kevät 2025. Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

Kuvio 15. Syy osallistua harrastukseen, 2022–2025, prosenttia.²⁵³

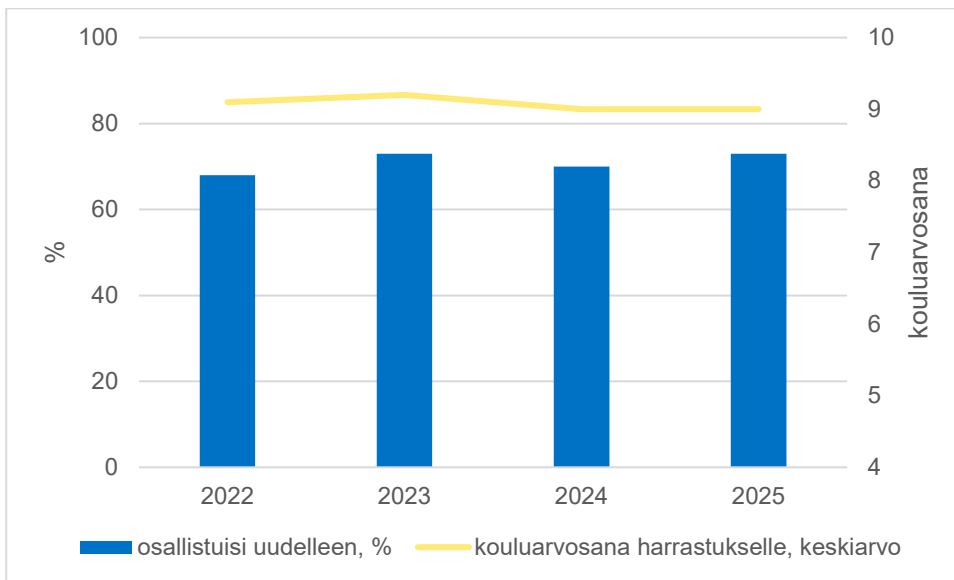
Kyselyyn vastanneiden lasten ja nuorten tyytyväisyys harrastukseen on pysynyt hyvänä vuosina 2022–2025. Vuonna 2025 vastanneiden harrastukselle antama kouluarvosana oli 9 ja 73 prosenttia osallistuisi uudelleen harrastukseen. Vuonna 2022 annettu kouluarvosana oli 9,1 ja 68 prosenttia olisi osallistunut uudelleen (Kuvio 16).²⁵⁴ **Virhe. Viitteen lähde ei löytenyt.**

Vuonna 2025 oppilaskyselyyn vastanneista 69 prosenttia ilmoitti harrastuksessa olleen kivaa. Tyytyväisyys harrastukseen on pysynyt samalla tasolla 2022–2025. Oppilaista runsas kolmannes (36 %) oli saanut uusia kavereita harrastuksessa vuonna 2025, mikä on merkittävästi isompi osuus kuin vuonna 2022 (21 %). Vastaajista 29 prosenttia koki harrastuksessa olleen hyvä yhteishenki vuonna 2025 ja myös tässä on tapahtunut hieman nousua vuoteen 2022 nähden (26 %). Yli puolet (56 %) vastasi oppineensa uutta ja 41 prosenttia koki onnistuneensa vuonna 2025. Uuden oppimisessa arviot ovat hieman laskeneet vuodesta 2022, jolloin vastaajista 63 prosenttia koki oppineensa uutta (Kuvio 17).²⁵⁵ **Virhe. Viitteen lähde ei löytenyt.**

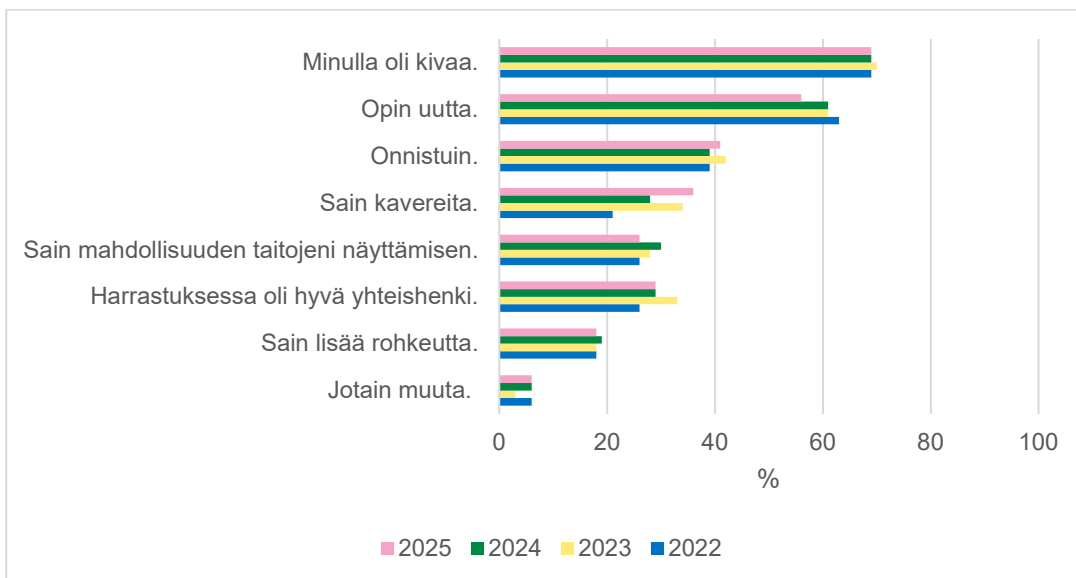
²⁵³ Vastaaja sai valita useamman vaihtoehdon. Lähde: Harrastamisen Suomen mallin oppilaskyselyt Helsingissä, tulokset syyskuu 2022, kevät 2023, kevät 2024 ja kevät 2025. Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²⁵⁴ Harrastamisen Suomen mallin oppilaskyselyt Helsingissä, tulokset syyskuu 2022, kevät 2023, kevät 2024 ja kevät 2025. Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²⁵⁵ Harrastamisen Suomen mallin oppilaskyselyt Helsingissä, tulokset syyskuu 2022, kevät 2023, kevät 2024 ja kevät 2025. Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

Kuvio 16. Kouluarvosana harrastukselle (keskiarvo) ja vastaajien osuus, jotka osallistuisivat uudelleen, 2022–2025, prosenttia.²⁵⁶

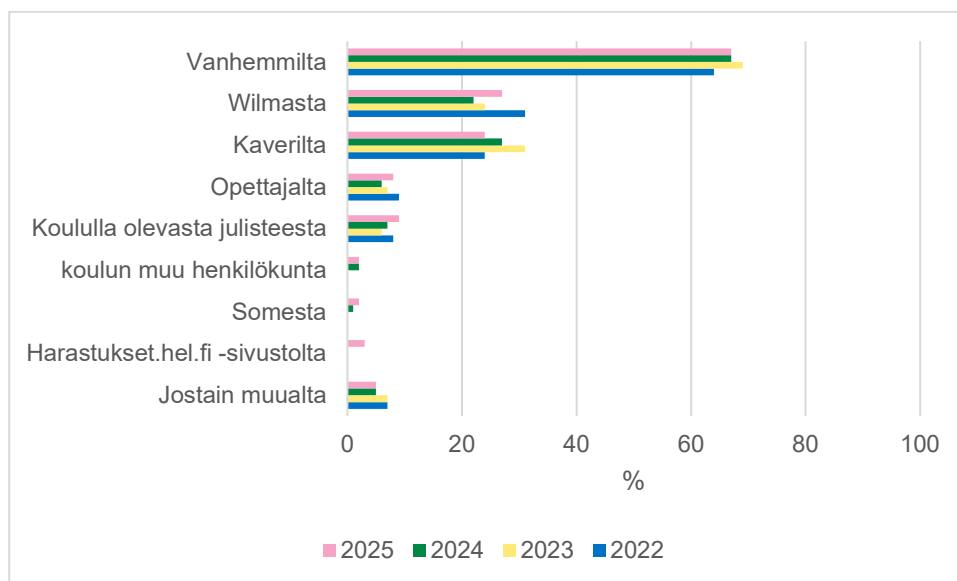
Kuvio 17. Mitä harrastuksessa tapahtui, 2022–2025, prosenttia.²⁵⁷

Harrastamisen Suomen mallin oppilaskyselyyn vastanneista valtaosa (67 %) oli saanut tiedon harrastuksesta vanhemmiltaan vuonna 2025. Toiseksi yleisimmät tietolähteet olivat

²⁵⁶ Harrastamisen Suomen mallin oppilaskyselyt Helsingissä, tulokset syyskuu 2022, kevät 2023, kevät 2024 ja kevät 2025. Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²⁵⁷ Vastaaja sai valita useamman vaihtoehdon. Lähde: Harrastamisen Suomen mallin oppilaskyselyt Helsingissä, tulokset syyskuu 2022, kevät 2023, kevät 2024 ja kevät 2025. Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

Wilma (27 %) ja kaverit (24 %). Koululla olevasta julisteesta tiedon oli saanut 9 prosenttia ja opettajalta 8 prosenttia vastaajista. Osuudet ovat pysyneet lähes samoina verrattuna vuoteen 2022 (Kuvio 18).²⁵⁸

Kuvio 18. Mistä oppilas sai tiedon harrastuksesta, 2022–2025, prosenttia.²⁵⁹

Harrastustoimijoiden palautteet

Harrastamisen Suomen mallin ohjaajakyselyyn Helsingissä saatiin keväällä 2025 yhteensä 101 vastausta. Ohjaajien antama kokonaisarvio harrastusryhmän toteutuksen onnistumiselle oli 8 asteikolla 1–10. Kysyttäessä missä asioissa harrastuksessa on onnistuttu, saivat myönteisimmät arviot harrastamisen ilo (92 %), lasten toiveiden ja ideoiden huomioiminen (91 %), kiusaamattomuus 84 (%) ja yhteishenki (83 %). Harrastukseen sitoutuminen sai vähiten mainintoja (54 %).²⁶⁰

Ohjaajapalautteeseen vastanneista 70 prosenttia näki, että harrastustilat olivat sopivat, ja 10 prosenttia arvioi tilat heikoiksi. Vastaajista 64 prosenttia koki yhteistyön koulun kanssa onnistuneen hyvin, heikoksi yhteistyön arvioi 17 prosenttia. Vastanneista ohjaajista 61

²⁵⁸ Harrastamisen Suomen mallin oppilaskyselyt Helsingissä, tuloskoonnit syksy 2022, kevät 2023, kevät 2024 ja kevät 2025. Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²⁵⁹ Harrastamisen Suomen mallin oppilaskyselyt Helsingissä, tuloskoonnit syksy 2022, kevät 2023, kevät 2024 ja kevät 2025. Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²⁶⁰ Ohjaajakysely kevät 2025, tulosraportti. Harrastamisen Suomen malli Helsingissä. Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

prosenttia näki, että kommunikoinnissa osallistujien huoltajien kanssa on onnistuttu hyvin, 16 prosenttia arvioi heikoksi.²⁶¹

Ohjaajakyselyssä keväällä 2025 annetut arviot harrastamisen ilosta ja yhteishengestä nousivat jonkin verran edelliskevään tuloksiin nähden. Harrastukseen sitoutumisessa ja tuntisuunnitelman noudattamisessa arviot sen sijaan laskivat edellisvuoteen nähden.²⁶² Myös harrastustoimijoilta saadussa palautteessa nousee huoli tiloista ja harrastajien sitoutumisesta.²⁶³

²⁶¹ Ohjaajakysely kevät 2025, tulosraportti. Harrastamisen Suomen malli Helsingissä. Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²⁶² Ohjaajakysely kevät 2025, diakoonti. Harrastamisen Suomen malli Helsingissä. Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

²⁶³ Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

Lähteet

Arviointikäynti ja haastattelut:

Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan alkuhaastattelu 14.5.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan ja iltapäivätoiminnan aluekoordinaattoreiden (3 henkilöä) haastattelu 2.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perusopetus.

Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien (3 henkilöä) haastattelu 8.9.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön haastattelu 15.9.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, ja perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, alkuhaastattelu 16.5.2025.

Nuorisopalvelujen aluepäällikön haastattelu 20.10.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

Perusopetuksen vapaa-ajan palveluiden päällikön haastattelu 22.10.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

Tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan arviointikäynti 12.12.2025 kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

Sähköpostit:

Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijalta saatu tilastoaineisto 9.12.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijalta sähköpostitse 10.10.2025 saatu lisäselvitys, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan erityissuunnittelijan kommentti muistioluonnokseen 28.1.2026.

Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien kommentti muistioluonnoksen 26.1.2026.

Harrastamisen Suomen mallin koordinaattorien kommentti muistioluonnoksen 27.1.2026.

Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu materiaali 18.8.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä saatu tilastoaineisto 16.12.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

Harrastamisen Suomen mallin projektipäällikön kommentti muistioloannon 27.1.2026.

Helsingin kaupungin perusopetuksen asiakaskokemuskyselyjen tulokset vuosina 2022 ja 2024. Arviointiasiantuntijalta sähköpostitse saatu materiaali 20.11.2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kehittämispalvelut.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan 16.12.2025 vastaukset tarkastuslautakunnan 2. toimikunnan esittämiin kysymyksiin.

Nuorisopalvelujen aluepäällikön kommentti muistioloannon 21.1.2026.

Perusopetuksen vapaa-ajan palvelujen päällikön kommentti muistioloannon 25.1.2026.

Muut lähteet:

Ahtiainen, H. & Määttä, S. 2024. Ketkä harrastavat ohjatusti? Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitietopalvelut. Tutkimuksia 2024:3.

Helsingin kaupungin talousarvio 2023.

Helsingin kaupungin talousarvio 2025.

Helsingin kaupungin talousarvio 2026.

Helsingin kaupungin tilinpäätös 2021–2024.

Helsingin kaupungin valtionavustushakemus Aluehallintovirastolle 26.2.2025. Erityisavustus kunnille harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen. Saatu Harrastamisen Suomen mallin projektipäälliköltä 19.5.2025, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

Helsingin kaupunkistrategia 2021–2025.

Helsingin kaupunkistrategia 2025–2029.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulosbudjetti 2025.

Kaupunginhallitus 4.4.2022 § 245.

Nuorisolaki 2022/955, § 12 a.

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma 1.8.2025. Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala.

<https://www.hel.fi/static/kasko/perusopetus/Perusopetuksen-aamu-ja-iltapaivatoiminnan-toimintasuunnitelma.pdf>. Luettu 15.1.2026.

Perusopetuksen iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma 1.8.2013 alkaen. Helsingin kaupungin opetusvirasto. Saatavilla: https://www.hel.fi/static/ohev/virasto/lp-toiminta/ip-toimintasuunnitelma_2013.pdf. Luettu 8.4.2025.

Perusopetuslaki (19.12.2003/1136), § 48 a.

Perusopetuslaki (19.12.2003/1136), § 8 a.

Segregaation ehkäisyn ohjelmaryhmän kokousmuistio 19.3.2024. Saatu kaupungin kanslian asiantuntijalta 16.5.2025.

THL (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos). Kouluterveyskyselyn tulospalvelu. Tilastoon on valittu tiedot Helsingin 4.–5.- ja 8.–9.luokkalaisista. <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset#alueittain>. Noudettu 8.1.2026.

Helsinki

Helsingin kaupunki
Tarkastusvirasto

PL 400, 00099 Helsingin kaupunki
tarkastusvirasto@hel.fi
arviointikertomus.fi